

Hogeschool De Kempel

Opleiding tot leraar Basisonderwijs

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bachelor Opleiding tot leraar Basisonderwijs van Hogeschool De Kempel. De beoordeling is uitgevoerd door een visitatiepanel dat door NQA in opdracht van Hogeschool De Kempel is samengesteld. Het panel is in overleg met de opleiding samengesteld en is voorafgaand aan de visitatie goedgekeurd door de NVAO.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Het is opgesteld conform het *Beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling* van de NVAO (22 november 2011) en het *NQA Protocol 2014 voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 11 en 12 september 2014.

Het visitatiepanel bestond uit:

De heer prof. dr. M.J.M. Vermeulen (voorzitter, domeindeskundige);

De heer J.D. Linckens (domeindeskundige);

Mevrouw E.M. Suasso de Lima de Prado (domeindeskundige);

De heer L. van Rooijen (studentlid).

Mevrouw dr. M.J.H. van der Weiden, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

Bij de aanvraag werd door de instelling een kritische reflectie aangeboden die naar vorm en inhoud voldeed aan de eisen van het desbetreffende beoordelingskader van de NVAO en aan de eisen van het *NQA Protocol 2014*.

Het panel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. De kritische reflectie en alle overige (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie hebben het visitatiepanel in staat gesteld om tot een weloverwogen oordeel te komen.

Zoals gevraagd in de brief van de NVAO (met kenmerk NVAO/20131990/AH) is in deze rapportage expliciet aandacht besteed aan drie focuspunten: de invoering van de kennisbases, de kwaliteit van de instroom en de kwaliteit van het onderwijzend personeel.. De NVAO gebruikt de bevindingen van het panel ten aanzien van de focuspunten voor de systeembrede analyse na afloop van de visitaties bij de lerarenopleidingen.

Hoofdstuk 1 bevat de basisgegevens van de opleiding. Vervolgens is in hoofdstuk 2 de beoordeling van het panel per standaard beschreven, gevolgd door hoofdstuk 3 waarin het eindoordeel voor de opleiding volgt. In hoofdstuk 4 zijn aanbevelingen ten aanzien van de opleidingsbeoordeling uitgewerkt.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 10 november 2014

Panelvoorzitter

De heer prof. dr. M.J.M. Vermeulen

Panelsecretaris

Mevrouw dr. M.J.H. van der Weiden

Samenvatting

De bacheloropleiding tot leraar basisonderwijs van Hogeschool De Kempel wordt als voltijdopleiding (inclusief het *Challenge Program*) en deeltijdopleiding aangeboden in Helmond. Het panel komt voor deze opleiding zowel voor de voltijd- als voor de deeltijdvariant tot het eindoordeel **goed**.

Beoogde eindkwalificaties

De Kempel heeft als visie geformuleerd dat ze leraren wil opleiden die voor kinderen het verschil maken, leraren met een persoonlijk meesterschap. De beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding tot leraar basisonderwijs zijn gebaseerd op de wettelijk vastgelegde beroepscompetenties, de Dublin descriptoren op hbo-bachelorniveau en de landelijke kennisbases. De Kempel houdt zich actief op de hoogte van ontwikkelingen in het beroep door deelname aan verschillende (inter)nationale netwerken.

In overleg met het werkveld heeft De Kempel gekozen voor het opleiden van generalisten met een helder profiel, die proactief zijn in onderwijsinnovatie en een open oog hebben voor de wereld om hen heen. De Kempel is penvoerder van het *Center of Expertise Persoonlijk meesterschap*. Voor studenten die meer aankunnen is het *Challenge Program* ontwikkeld. Deze variant van het voltijdprogramma legt meer nadruk op de rol van *change agent* en innovator en wordt als proeftuin gebruikt voor innovatie van de reguliere opleiding.

Het werkveld wordt betrokken bij de algemene koersbepaling van de opleiding. De samenwerking richtte zich de afgelopen jaren niet alleen op de begeleiding van studenten bij hun stages, maar ook op versterking van het ideaal 'samen opleiden'. In dat kader heeft De Kempel een projectsubsidie 'Versterking samenwerking scholen en lerarenopleiding' gekregen.

Het panel komt op de beoogde eindkwalificaties (standaard 1) tot het oordeel **goed**.

Programma

De opleiding is competentiegericht en ingericht aan de hand van zeven leerlijnen: conceptuele leerlijn, integrale leerlijn, stage, tutorlijn, vaardighedenleerlijn, bijzondere activiteiten en profilering. In de conceptuele leerlijn komen de kennisbases van de schoolvakken aan de orde, in de integrale leerlijn de generieke kennisbasis. De opleiding is erin geslaagd de inhoud van de kennisbases goed te verwerken in stageopdrachten. De diepgang en actualiteit van de aangeboden kennis en de kwaliteit van de (vak)literatuur zijn in orde. Als profilering kunnen de studenten buiten het curriculum om extra certificaten behalen (waaronder Jenaplan, OGO, premaster Onderwijswetenschappen).

Het panel vindt dat studenten tijdens de opleiding hun beroepsvaardigheden systematisch kunnen ontwikkelen door een goede opbouw van de stages. De Kempelscan is daarbij een nuttig en goed uitgewerkt instrument. Er is geen afzonderlijke onderzoeklijn, maar deze is verwerkt in de integrale leerlijn.

De opleiding heeft in een evaluatie vastgesteld dat met name de informatievaardigheden verbetering behoeven. Het panel heeft geconstateerd dat hiervoor al concrete stappen zijn gezet.

De relatie tussen de studieonderdelen, de leerlijnen en de beoogde eindkwalificaties is helder aangegeven. Studenten worden hierover geïnformeerd door middel van digitale studieroutes. Ook de toetsdoelen worden daarbij vermeld. De horizontale samenhang in het programma komt tot stand door de leerlijnen. De verticale samenhang betreft de toename in complexiteit, verantwoordelijkheid en zelfstandigheid, waardoor de student zich aan het eind van de opleiding heeft ontwikkeld tot het niveau startbekwaam. Het panel is van oordeel dat er sprake is van een goed doortimmerd curriculum met duidelijke leerlijnen en een daarbij passend toetsbouwwerk.

Het panel heeft kunnen vaststellen dat het gekozen didactisch concept van sociaal-constructivisme past bij de beoogde eindkwalificaties en in de praktijk zichtbaar is in de gekozen aanpak en werkvormen. De werkvormen zetten de studenten aan tot leren. In de opleiding heerst een actieve en coöperatieve sfeer waarin studenten hard werken.

De opleiding hanteert de wettelijke toelatingseisen. Er is veel aandacht voor voorlichting op vo- en mbo-scholen. Alle studenten doen mee aan de Brede Intake. De landelijke entreetoetsen maken hier deel van uit. Op basis van de intake krijgen de studenten een advies om wel of niet aan de opleiding te beginnen en, indien nodig, deel te nemen aan deficiëntiecurssussen. Vwo'ers en goede havisten worden uitgenodigd voor de intake van het *Challenge Program*. De examencommissie houdt toezicht op de toekenning van eventuele vrijstellingen en versnellingsmogelijkheden. De uitval in het eerste studiejaar van de voltijdopleiding is relatief gering.

De opleiding omvat 240 EC, gespreid over vier studiejaar van elk 60 EC. Daarmee voldoet de opleiding aan de wettelijk vereiste duur van een hbo-bacheloropleiding. De studielast is evenwichtig gespreid. Het aantal contacturen is aan het begin van de opleiding hoog en neemt in latere jaren af. De tijd voor stages laat de omgekeerde ontwikkeling zien. De vormgeving van het programma en de intensieve studiebegeleiding, inclusief de tutorgroepen, zetten de studenten aan tot een regelmatig studieritme. Als zich in de loop van een studiejaar belemmeringen voordoen, worden deze snel en adequaat opgelost. Dit alles draagt bij aan een studeerbaar programma met een pittige sfeer.

De deeltijdstudenten besteden meer tijd aan zelfstudie dan de voltijdstudenten. De opleiding besteedt veel aandacht aan de studeerbaarheid van het deeltijdprogramma, maar voor veel studenten blijkt de combinatie van studie met werk en/of gezin erg zwaar.

Het panel beoordeelt de duur van de opleiding (standaard 7) als **voldoende**, en de inhoud, oriëntatie, vormgeving, instroom en studeerbaarheid van de opleiding (standaarden 2, 3, 4, 5 en 6) als **goed**.

Personeel

De Kempel beschouwt als kern van haar personeelsbeleid dat de docenten een modelrol dienen te vervullen. Alle docenten zijn betrokken bij de (stage)begeleiding van de studenten. Om te bevorderen dat docenten zelf ook continu de verbinding leggen tussen theorie en praktijk is meer dan zestig procent van hen actief in het postinitiële onderwijsaanbod en in onderzoek. De docenten waarderen de brede invulling van hun taak zeer en zien het als sterk punt van werken bij De Kempel. Er is een expliciet inwerkbeleid voor nieuwe collega's en een jaarlijkse cyclus van functionerings-, beoordelings- en jaartaakgesprekken. Er wordt geïnvesteerd in de professionalisering van het personeel waarbij een goede balans is gevonden tussen sturing vanuit de organisatiedoelen en ruimte voor individuele wensen.

Het panel is positief over de kwaliteit van het personeel. Alle docenten beschikken over de vereiste vakinhoudelijke en didactische kwalificaties, het opleidingsniveau is hoog en iedereen heeft actuele kennis van de beroepspraktijk. Het panel waardeert vooral de professionele cultuur die het tijdens het bezoek aantroef. De studenten zijn positief in hun oordeel over de docenten. Het oordeel van het panel op deze standaard zou nog hoger zijn uitgevallen als ook de kennis van onderzoek breder in het personeel verankerd was.

De Kempel beschikt over 39,6 fte onderwijzend personeel. De docent-student-ratio is zeer gunstig (1:19,2). Door de positieve onderlinge sfeer en de korte lijnen zonder bureaucratie is er een grote bereidheid bij iedereen om met inzet bij te dragen aan de opleiding. Daardoor blijft de werkdruk goed hanteerbaar. Studenten vinden hun docenten gemakkelijk bereikbaar.

Het panel beoordeelt het personeelsbeleid, de kwaliteit en de kwantiteit van het personeel (standaarden 8, 9 en 10) als **goed**.

Voorzieningen

Het onderwijsgebouw van De Kempel heeft een prettige en veilige sfeer. De voorzieningen zijn modern en sluiten aan bij de behoeften van de opleiding en van het werkveld in de regio. Het panel waardeert het beleid van De Kempel om faciliteiten te behouden (bibliotheek) en te creëren (*Meet to Create*) die de verbinding met het regionale werkveld versterken. Het illustreert de innovatieve houding van de hogeschool.

Van de studenten wordt verwacht dat ze in de loop van hun opleiding groeien van docentsturing via gedeelde sturing naar zelfsturing. Daarbij worden ze begeleid door vakdocenten, tutores en stagebegeleiders. In de beroepspraktijk worden ze daarnaast begeleid door een mentor, een groepsleerkracht van de stageschool. De stagebegeleiding is intensief. Elke groep heeft per jaar een vaste docent als tutor. De tutor is gericht op het algemeen welzijn van de studenten en op de studiebegeleiding. In aanvulling op het tutoraat kunnen studenten een beroep doen op het decanaat. De informatievoorziening is uitgebreid en voor studenten beschikbaar via het digitale Leerplein.

Het panel beoordeelt de materiële voorzieningen en de studiebegeleiding (standaarden 11 en 12) als **goed**.

Kwaliteitszorg

De Kempel hanteert een PDCA-cyclus met geëxpliciteerde streefdoelen en prestatie-indicatoren. Voor alle kritische onderwerpen die bepalend zijn voor de kwaliteit van het onderwijs zijn evaluatie-instrumenten beschikbaar. Ook *peer reviews* en collegiale audits worden ingezet. De cultuur in de organisatie is gericht op snel en adequaat handelen. De opleidingscommissie en de examencommissie hebben een actieve rol bij de kwaliteitsbewaking.

De kwaliteitscultuur komt goed tot uiting in de systematische aanpak waarbij door de verantwoordelijke medewerkers (managers, teamleiders, sectievoorzitters) verbetervoorstellen in activiteitenplannen worden opgenomen. Over de resultaten van de verbeterplannen doen zij verslag aan hun leidinggevenden.

De opleidings- en examencommissie, de docenten en de studenten zijn nauw betrokken bij de kwaliteitszorg en voelen zich gehoord. De relatie met de alumni is goed, maar niet structureel georganiseerd. De relaties met het werkveld ontwikkelen zich op dit moment door de toekenning van het project Samen Opleiden nog meer dan tot nu toe in de richting van kritische en intensieve betrokkenheid op elkaar bij het opleiden van goede leraren.

Het panel beoordeelt de evaluatie van resultaten, de verbetermaatregelen en de betrokkenheid bij kwaliteitszorg (standaarden 13, 14 en 15) als **goed**.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De Kempel heeft een uitgewerkt toetsbeleid. De toetsvormen sluiten goed aan bij de leerlijnen en leerdoelen en de kwaliteit ervan wordt systematisch bewaakt en gestimuleerd door de examencommissie en de toetscommissie. Studenten weten vooraf hoe ze getoetst zullen worden en krijgen achteraf feedback, indien gewenst toegelicht tijdens een inzagemoment. Het gebruik van dekkingsmatrices draagt bij aan de validiteit. Uitgewerkte beoordelingsprotocollen, intercollegiaal overleg en scholing dragen bij aan de betrouwbaarheid. Alle toetsen worden vooraf gecheckt door de toetscommissie. Achteraf worden de resultaten geanalyseerd, mede met behulp van externe adviseurs. De examencommissie is *in control*.

De realisatie van de beoogde eindkwalificaties wordt aangetoond door een combinatie van toetsen die recht doet aan de breedte van het beroep en past bij wat een afgestudeerde moet kunnen laten zien in de praktijk. De Kempelscan is een zeer goed instrument om op zo objectief mogelijke wijze te beoordelen of de student de competenties in de beroepspraktijk beheerst. Het meesterstuk in de reguliere opleiding en het onderzoek in het *Challenge Program* zijn geschikt om de onderzoeksvaardigheden van de student te beoordelen. De opbouw in het theoretische en het handelingsdeel werkt goed. Het panel stelt vast dat het gehanteerde beoordelingsformulier per 2014-2015 duidelijk verbeterd is. Alle eindwerkstukken die het panel heeft bestudeerd zijn terecht als 'voldoende' of 'goed' beoordeeld. Zowel de alumni als het werkveld zijn zeer tevreden over de afgestudeerden van De Kempel.

Het panel beoordeelt de toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties (standaard 16) als **goed**.

Inhoudsopgave

1	Basisgegevens van de opleiding	11
2	Beoordeling	13
	Beoogde eindkwalificaties	13
	Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties	13
	Programma	16
	Standaard 2 Oriëntatie van het programma	16
	Standaard 3 Inhoud van het programma	19
	Standaard 4 Vormgeving van het programma	20
	Standaard 5 Instroom	22
	Standaard 6 Studeerbaarheid	24
	Standaard 7 Duur	26
	Personeel	26
	Standaard 8 Personeelsbeleid	26
	Standaard 9 Kwaliteit van het personeel	28
	Standaard 10 Kwantiteit van het personeel	30
	Voorzieningen	31
	Standaard 11 Materiële voorzieningen	31
	Standaard 12 Studiebegeleiding	32
	Kwaliteitszorg	34
	Standaard 13 Evaluatie resultaten	34
	Standaard 14 Verbetermaatregelen	35
	Standaard 15 Betrokkenheid bij kwaliteitszorg	36
	Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	38
	Standaard 16 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	38
3	Eindoordeel over de opleiding	43
4	Aanbevelingen	45
5	Bijlagen	47
	Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding	49
	Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma	55
	Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris	55
	Bijlage 4: Bezoekprogramma	55
	Bijlage 5: Bestudeerde documenten	55
	Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	55
	Bijlage 7: Verklaring van volledigheid en correctheid	55

1 Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens van de opleiding

1. Naam opleiding in CROHO	Opleiding tot leraar Basisonderwijs
2. Registratienummer opleiding in CROHO	34808
3. Oriëntatie en niveau	hbo bachelor
4. Aantal studiepunten	240
5. Afstudeerrichting(en)	--
6. Variant(en)	Voltijd/deeltijd
7. Locatie(s)	Helmond
8. Ad-programma*	--
9. Registratienummer Ad in CROHO	--
10. Jaar vorige visitatie en datum besluit NVAO	Vorige visitatie: 27-28 februari 2008 Besluit NVAO: 22 oktober 2008
11. Code of conduct	--

*) Associate Degree, indien van toepassing

Administratieve gegevens van de instelling

12. Naam instelling	Hogeschool De Kempel
13. Status instelling	Bekostigd
14. Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Niet aangevraagd

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

Tabel 1: *Uitval in het eerste jaar.*

Cohort	09-10	10-11	11-12	12-13
Voltijd	25,5%	28,6%	38,7%	23,7%
Deeltijd	47,2%	69,0%	57,1%	50,0%

De percentages van de deeltijdvariant verschillen qua definiëring met de voltijdvariant in de zin dat er bij de deeltijdvariant uitgegaan is van de volledige studentenpopulatie in plaats van studenten die zich voor het eerst in het hoger onderwijs ingeschreven hebben.

Tabel 2: Uitval uit de bachelor

Cohort	06-07	07-08	08-09
Voltijd	20,0%	27,3%	22,1%
Deeltijd			

De percentages voor de deeltijdvariant zijn, vanwege het niet voor handen zijn van alle benodigde gegevens, niet beschikbaar.

Tabel 3: Rendement.

Cohort	06-07	07-08	08-09
Voltijd	80,0%	72,7%	77,9%
Deeltijd	61,3%	47,4%	85,7%

Tabel 4: Docentkwaliteit per 31-12-2013 als percentage van het totaal aantal personen in de functiecategorie OP.

Graad	%
Master	78,7
PhD	4,3

Tabel 5: Student-docent ratio per 01-10-2013.

Student-docent ratio	Voltijd
Aantal studenten	760
Aantal docenten (FTE)	39,6
Ratio	1:19,2

Tabel 6: Contacttijd in uren en percentage van het geheel per fase van de opleiding.

Fase	Voltijd	Deeltijd
P	568 (34%)	228 (14%)
K1	464 (28%)	186 (11%)
K2	277 (16%)	163 (10%)
K3	155 (9%)	152 (9%)
CP1	397 (24%)	N.v.t.
CP2	414 (25%)	N.v.t.
CP3	273 (16%)	N.v.t.
CP4	160 (10%)	N.v.t.

2 Beoordeling

Het visitatiepanel beschrijft hieronder per standaard van het NVAO beoordelingskader de bevindingen, overwegingen en conclusies. Het eindoordeel over de opleiding volgt in hoofdstuk 3, de aanbevelingen in hoofdstuk 4.

Hogeschool De Kempel is een zelfstandige monosectorale hogeschool, gespecialiseerd in de opleiding tot leraar basisonderwijs, gevestigd in Helmond. De Kempel biedt een vierjarig voltijdprogramma en een vierjarig deeltijdprogramma aan. Binnen de voltijdopleiding wordt de variant *Challenge Program* georganiseerd. Tenzij expliciet vermeld gelden de bevindingen en oordelen van het panel voor alle drie varianten.

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

Ambitie

In de kritische reflectie beschrijft De Kempel haar ambitie om leraren op te leiden die voor kinderen het verschil kunnen maken, leraren met Persoonlijk meesterschap: vakinhoudelijk geschoolde leraren die de juiste pedagogisch-didactische vaardigheden en passende persoonlijkheidskenmerken bezitten.

Externe kaders

Hogeschool De Kempel beschrijft in de kritische reflectie de externe kaders waaraan de opleiding moet voldoen en hoe ze die heeft vertaald naar opleidings specifieke eindkwalificaties. De externe kaders zijn de Dublin descriptoren die de generieke kennis, vaardigheden en attitude van een hbo-bachelor aangeven, de landelijk vastgestelde startbekwaamheidseisen voor leraar basisonderwijs (de zogenaamde SBL-competenties) en de landelijke eisen met betrekking tot de beheersing van (vak)kennis in de schoolvakken en de generieke kennisbasis (Kennisbases Pabo).

De Dublin descriptoren zijn geïntegreerd in de ontwikkeling van de beroepscompetenties en zijn zichtbaar in de leerlijnen van het opleidingsprogramma (zie standaard 2 en 3). Het panel heeft tijdens het locatiebezoek onderzocht hoe door de opleiding het hbo-niveau (niveau 6 van de Dublin descriptoren) wordt vastgesteld.

De vereiste zelfstandigheid en complexiteit, gekoppeld aan de reflectie-opdrachten en ontwikkeling van een eigen visie op het beroep, hebben het panel ervan overtuigd dat de eindkwalificaties van de opleiding op hbo-niveau liggen.

De SBL-competenties zijn in overleg met de collega-instellingen van Interactum (het samenwerkingsverband waar De Kempel deel van uitmaakt) en het beroepenveld vertaald naar opleidingscompetenties (Kempelcompetenties) en vervolgens toegespitst naar de verschillende onderwijsfasen. Daardoor wordt de beoogde groei in complexiteit, verantwoordelijkheid en zelfstandigheid zichtbaar gemaakt. Zie bijlage 1 voor een meer uitgebreid overzicht van de beoogde eindkwalificaties.

De kennisbases voor de pabo geven aan wat startbekwame leraren moeten weten aan rekenen/wiskunde, Nederlands en de schoolvakken in de domeinen Mens & Wereld en Expressie. De kern- en profieldelen van rekenen/wiskunde en Nederlands en de kerndelen van de andere kennisbases zijn daarom richtinggevend voor het onderwijsaanbod in deze vakgebieden.

De Kempel houdt zich op de hoogte van (inter)nationale ontwikkelingen en bepaalt haar eigen positie daarin door te participeren in verschillende netwerken. Tijdens het locatiebezoek gaf het opleidingsmanagement hiervan een overzicht: Interactum, het *Center of Expertise* Persoonlijk Meesterschap, het landelijk overleg LOBO, het opnieuw op te starten overleg met Vlaamse collega-instellingen (inclusief benchmarks en docenten- en studentenuitwisseling) en landelijke netwerken per sectie.

Profilering

Om aan de geformuleerde ambitie te voldoen en daadwerkelijk het verschil te maken moeten afgestudeerden niet alleen voldoen aan de hierboven genoemde kwalificatie-eisen, maar worden ook drie speerpunten beschreven die in samenspraak met het regionale werkveld zijn opgesteld:

1. Generalisten met een herkenbaar profiel: iedere afgestudeerde is in staat leerlingen in de leeftijd van 4 tot 12 jaar op te leiden. Daarnaast profileert iedere student zich verplicht in de doelgroep jonge of oudere kind en in een of meer vakgebieden door verdieping van de kennisbasis. Vanaf 2014-2015 kan een student kiezen voor een profilering op een vakgebied uit het domein Expressie en vanaf 2015-2016 ook op een vakgebied uit het domein Mens & Wereld. Facultatief kan een student daarnaast kiezen voor extra profileringsmogelijkheden: het getuigschrift Godsdienst & Levensbeschouwing, het OGO-certificaat (Ontwikkelingsgericht Onderwijs), het Jenaplan-certificaat of het certificaat dat hoort bij de opleiding tot intern cultuurcoördinator.
2. Leraren die proactief zijn in onderwijsinnovatie en door het uitvoeren van praktijkonderzoek een bijdrage kunnen leveren aan verbetering en vernieuwing van (hun) onderwijs.
3. Wereldburgers die hun horizon verbreed hebben, een open oog hebben voor andere vormen van onderwijs, culturen en gewoontes, en kennis en opbrengsten uit internationaal onderzoek kunnen benutten.

Challenge Program

Voor getalenteerde studenten biedt De Kempel een variant van het voltijdse programma aan, het *Challenge Program*. Aanvullend op de eindkwalificaties van het reguliere programma worden deze studenten opgeleid tot kenniswerker en *change agent*: innovatieve, ondernemende en kwaliteitsbewuste professionals die ervaring hebben opgedaan met veranderingsprocessen en in staat zijn *evidence based* praktijken in hun onderwijs te onderzoeken en toe te passen. Het schakelprogramma (pre-master) Onderwijswetenschappen van de Open Universiteit is in het programma ingebed zodat studenten na succesvolle afronding direct kunnen instromen in de masteropleiding Onderwijswetenschappen van de Open Universiteit.

Door deze extra's is het *Challenge Program* een aantrekkelijke optie voor studenten die meer uitdaging zoeken en trekt het vwo-instromers aan. Ook fungeert het als een proeftuin voor vernieuwingen in de opleiding, die vervolgens kunnen worden benut in de reguliere opleiding. Het Kempel Onderzoekscentrum (KOC) speelt hierbij een belangrijke rol. Een voorbeeld zijn de modules in *Science & Education* die als keuzeblok aangeboden worden in de reguliere opleiding.

Samenwerking met beroepenveld

Er is geformaliseerde samenwerking door een veldcommissie schoolbesturen en een werkveldevaluatiecommissie. De Kempel heeft met een aantal schoolbesturen het projectplan Samen Opleiden opgesteld met als doel een erkende opleidingsschool vorm te geven en zo de aansluiting te verbeteren op de behoeften van de scholen in de regio. Als thema's zijn geformuleerd: opbrengstgericht werken, omgaan met verschillen, educatief partnerschap (m.n. ouderbetrokkenheid) en pedagogisch handelen (m.n. voorkomen en bestrijden van pesten). Daarnaast is De Kempel actief bij het begeleiden van beginnende leraren van startbekwaam tot vakbekwaam in de zogenaamde inductiefase, aan het begin van hun loopbaan. Er is bijvoorbeeld samen met het werkveld een werkgroep ingericht die een aantal ideeën heeft ontwikkeld. In het *Center of Expertise* Persoonlijk Meesterschap waarvan De Kempel de penvoerder is, wordt initieel en postinitieel curriculumaanbod ontwikkeld ter versterking van het Persoonlijk Meesterschap.

Overwegingen en conclusie

Niet alleen de schriftelijke informatie maar vooral de enthousiaste presentatie en gesprekken tijdens het locatiebezoek hebben het panel een goed beeld gegeven van de visie en ambities van De Kempel. De beoogde eindkwalificaties passen naadloos en op het juiste hbo-niveau bij het beroep waarvoor wordt opgeleid. De Kempel heeft een helder profiel gekozen om daar een eigen kleur aan te geven. In alle gesprekken tijdens het bezoek werd duidelijk dat de opleiding stevige generalisten wil opleiden met een brede blik en een onderzoekende houding. Het panel stelt vast dat docenten, studenten en werkveld zich hiervan bewust zijn. De meerwaarde van het *Challenge Program* voor getalenteerde studenten en als proeftuin voor de reguliere opleiding spreekt het panel aan.

De opleiding is zich bewust van het belang de blik naar buiten te richten. Dit blijkt uit de actieve deelname aan diverse netwerken waardoor de doelstellingen en ambitie actueel gehouden kunnen worden. Het blijkt ook uit de activiteiten om het werkveld te betrekken bij actuele thema's en ontwikkelingen. De samenwerking richtte zich de afgelopen jaren niet alleen op de begeleiding van studenten bij hun stages, maar ook op versterking van het ideaal 'samen opleiden'. In dat kader heeft De Kempel een projectsubsidie 'Versterking samenwerking scholen en lerarenopleiding' gekregen.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Programma

Standaard 2 Oriëntatie van het programma

De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Bevindingen

De eindkwalificaties zijn vertaald in een opleidingsprogramma met zeven leerlijnen: de conceptuele leerlijn, integrale leerlijn, stage, tutorlijn, vaardighedenleerlijn, bijzondere activiteiten en de profileringslijn. Zie bijlage 2 voor een schematisch overzicht voor de voltijd- en deeltijdopleiding en voor het *Challenge Program*.

Conceptuele leerlijn

Het focuspunt 'implementatie van de kennisbasis en de kennistoetsing in het curriculum' valt onder de conceptuele leerlijn. Deze is namelijk gericht op de beheersing van de kennisbasis voor alle schoolvakken, zodat de studenten voldoen aan de eisen zoals geformuleerd in de kerndelen van de kennisbases. De kritische reflectie vermeldt dat in de eerste drie leerjaren ruim een kwart van de onderwijstijd wordt besteed aan Rekenen/wiskunde (14 procent) en Nederlands (13 procent). Daarnaast neemt Onderwijskunde 14 procent van de onderwijstijd in, de rest wordt verdeeld over de andere schoolvakken. Het aanbod in deze lijn wordt afgesloten met kennistoetsen per vak. In het derde jaar van de opleiding worden de landelijke kennisbasistoetsen Nederlands en Rekenen/wiskunde afgenomen.

Tijdens het bezoek heeft het panel kennisgenomen van het studiemateriaal van een aantal representatieve vakken. De studenten maken kennis met de geëigende handboeken en de aangeboden literatuur is van het vereiste niveau en voldoende actueel. In de eerste twee studiejaar wordt de literatuur door de docenten aangegeven, in de jaren daarna ervaren de studenten meer vrijheid om een eigen invulling te kiezen. Het panel kreeg van de studenten tijdens het bezoek de indruk dat hier niet veel gebruik van wordt gemaakt en is van oordeel dat het bij het aanleren van een onderzoekende en kritische houding past om ook zelf op zoek te gaan naar literatuur.

Integrale leerlijn

In de integrale leerlijn staat het onderwijskundig perspectief, de generieke kennisbasis, centraal. Thema's als beoordelen, ontwerpen van onderwijs en de ontwikkeling van kinderen komen aan de orde. Om de samenhang in het onderwijs duidelijk te maken werken docenten onderwijskunde in deze leerlijn samen met docenten van de schoolvakken.

Vanaf het tweede semester van het tweede studiejaar staan de pedagogische en didactische competentie centraal en lopen de integrale leerlijn en de stage in elkaar over. De samenhang tussen theorie en praktijk wordt benadrukt en studenten moeten steeds meer complexe beroepsgerelateerde opdrachten uitvoeren waarin ze hun kennis en inzicht verbinden met vakspecifiek handelen over een langere termijn, rekening houdend met de totale ontwikkeling van leerlingen. In het laatste studiejaar kiest de student een leeftijdsspecialisatie (jonge kind of oudere kind) en wordt voornamelijk gewerkt aan keuzeblokken en een Meesterstuk. Hierin kan een student een proactieve rol laten zien ten behoeve van onderwijsinnovatie.

In het *Challenge Program* lopen de conceptuele en integrale leerlijn vanaf de start in elkaar over. Deze studenten worden hierdoor extra gestimuleerd te schakelen tussen de vaak abstracte theorie en de concrete onderwijspraktijk en verder te kijken dan hun eigen praktijk (doorbreken van de frontliniefixatie). De onderwijskundige en onderzoeksgerichte vakken in het programma zijn modules van de Open Universiteit. Door de integratie van deze modules in de opleiding behalen de studenten tegelijk met hun bachelordiploma de pre-master Onderwijswetenschappen. In het *Challenge Program* werken de studenten in het tweede en derde studiejaar aan de hand van vier actuele onderwijsthema's die voortkomen uit de bestuursagenda's van het primair en hoger beroepsonderwijs: *Science & Education*, *Culture & Education*, *Leadership & Education* en *Special Needs & Education*. Deze thema's hebben een R&D-functie voor de reguliere opleiding, doordat onderdelen ervan na doorontwikkeling als keuzeblok kunnen worden aangeboden in het reguliere programma.

Tutorlijn, stage en vaardighedenleerlijn

In elke fase van de opleiding heeft elke groep het hele jaar een vaste tutor die de studenten begeleidt. In het eerste semester van de propedeuse vinden de tutorbijeenkomsten wekelijks plaats, daarna tweewekelijks.

Tijdens de stages doen de studenten ervaring op in de praktijk. Er zijn weekstages en lintstages. In de eerste twee studiejaren besteden zowel de voltijd- als de deeltijdstudenten 12 EC per jaar aan de stage, in het derde studiejaar 20 EC en in het laatste jaar 27 EC. Tijdens de stage worden studenten begeleid door een mentor (groepsleerkracht) en door (stage)begeleiders van De Kempel. In de stageopdrachten zijn de kennisbases verweven, waardoor de kennis stevig verankerd wordt. Om de studenten goed te begeleiden bij de beroepsontwikkeling heeft De Kempel de SBL-competenties doorontwikkeld in de Kempelcompetenties en vertaald in de Kempelscan. Daarin staat per stage aangegeven welk gedrag een student moet laten zien op verschillende aspecten, te beoordelen door de student zelf en de begeleiders op school en in de opleiding.

Binnen de vaardighedenleerlijn worden vaardigheden als voorlezen, vertellen en het voeren van oudergesprekken geoefend zodat deze vaardigheden in de stage in praktijk gebracht kunnen worden.

Bijzondere activiteiten en profileringslijn

Het organiseren van bijzondere activiteiten heeft tot doel dat studenten hun eigen beroepsidentiteit ontwikkelen doordat ze zich bewust worden van hun visie aan de hand van persoonlijke ervaringen. Er zijn activiteiten als een introductiekam, trektocht, projectdagen en een internationale week. De Kempel neemt deel aan het *Center of Expertise* Persoonlijk Meesterschap en verwerkt opbrengsten hiervan in het curriculum om de bewustwording en groei van de professionele identiteit van (aanstaande) leraren te bevorderen.

Buiten het reguliere curriculum kunnen studenten zich in het laatste studiejaar profileren door extra certificaten te behalen: Jenaplan-onderwijs, Ontwikkelingsgericht Onderwijs, het getuigschrift Katholiek Onderwijs en/of het diploma Openbaar Onderwijs. Studenten van de reguliere voltijdopleiding kunnen de modules volgen van het schakelprogramma Onderwijswetenschappen die een regulier onderdeel zijn van het *Challenge Program*.

Onderzoek

Het leren onderzoeken is niet zichtbaar als aparte leerlijn in het lijnenmodel, maar loopt dwars door de lijnen en fasen van de opleiding heen. De ontwikkeling van de onderzoeksvaardigheden is wel beschreven in een onderzoekslijn. In het reguliere programma is het doel dat studenten onderzoekend willen werken, onderzoek kunnen begrijpen, uitvoeren en gebruiken. In het begin gaat het om deelvaardigheden, zoals observeren of dataverzameling. Bij onderzoekopdrachten die gericht zijn op onderzoek uitvoeren wordt de gehele onderzoekscyclus doorlopen. Bij alle opdrachten wordt gevraagd naar de gebruikswaarde van het onderzoek. In het laatste studiejaar voert de student een compleet praktijkonderzoek uit, het meesterstuk. Het onderwerp wordt bepaald door eigen interesse en ambitie, in overleg met de stageschool.

De opbouw van de onderzoekslijn is beschreven in de brochure 'Onderzoek in de opleiding'. Uit het bestudeerde materiaal en de gesprekken met alumni en examinatoren maakt het panel op dat de studenten in het laatste studiejaar gestructureerd en met adequate begeleiding aan hun meesterstuk werken. De alumni gaven aan dat dit voor hen een afzonderlijke activiteit was en dat ze het niet vanzelf vertaalden in de gewenste onderzoekende houding in de beroepsuitoefening. Studenten vanaf 2013-2014 hebben de hele lijn doorlopen en geven in een interne evaluatie aan dat het meesterstuk bijdraagt aan hun onderzoekende houding in de onderwijspraktijk. De opleiding heeft de onderzoekslijn vóór de zomer geëvalueerd en ziet kansen om de lat voor de onderzoeksvaardigheden nog hoger te leggen. Op het meesterstuk gaat het panel nader in bij standaard 16.

Van afgestudeerden in het *Challenge Program* wordt verwacht dat ze beschikken over academische onderzoeksvaardigheden en –attituden en dat ze kunnen bijdragen aan de ontwikkeling en verbetering van het basisonderwijs.

Het onderwerp van het afstudeeronderzoek wordt bepaald in overleg met de stageschool zodat het een bijdrage kan leveren aan de klas- en/of schoolontwikkeling.

Internationalisering

De Kempel heeft in 2012 een beleidsnotitie 'Internationalisering in de opleiding' opgesteld en geïnventariseerd welke mogelijkheden er zijn om aandacht te besteden aan internationalisering in het lesmateriaal, docentenmobiliteit en internationale ervaringen voor studenten. Door in het laatste studiejaar een internationale week in het curriculum te organiseren kunnen studenten deelnemen aan studiereizen of projecten.

Overwegingen en conclusie

Het panel is van oordeel dat de kennisbases een goede plek in het curriculum hebben gekregen. Door de duidelijke plaats in de conceptuele leerlijn en de inpassing in de stagelijn heeft de opleiding de kennisbases een natuurlijke plek weten te geven, met een mooie integratie tussen vakmanschap en meesterschap. De studenten behalen goede resultaten op de landelijke kennistoetsen. De diepgang en actualiteit van de aangeboden kennis en de kwaliteit van de (vak)literatuur zijn in orde. Het panel vindt dat studenten tijdens de opleiding hun beroepsvaardigheden systematisch kunnen ontwikkelen door een goede opbouw van de stages. De Kempelscan is daarbij een nuttig en goed uitgewerkt instrument. De onderzoekslijn bereidt de studenten goed voor op een onderzoekende houding in de onderwijspraktijk en is naar het oordeel van het panel goed geïntegreerd in het programma.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 3 Inhoud van het programma

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Relatie inhoud-eindkwalificaties

De kritische reflectie laat in een illustratieve figuur zien hoe de leerlijnen samenhangen met de Dublin descriptors en met de Kempelcompetenties. De centrale rol van de stage komt hierin duidelijk naar voren: alle Dublin descriptors en alle competenties komen in de stages aan bod. Ook de bijdragen van de andere leerlijnen aan de beoogde eindkwalificaties zijn zichtbaar. Elke onderwijseenheid wordt beschreven in een digitale studieroute volgens een vast format. In iedere studieroute wordt aangegeven op welke wijze de doelen en de onderwijsinhoud gerelateerd zijn aan de Dublin descriptors en de Kempelcompetenties. Ook worden de toetsdoelen bij elk blok vermeld. Het panel stelt vast dat door deze systematische aanpak geborgd wordt dat de inhoud van het programma goed aansluit op de geformuleerde eindkwalificaties.

Horizontale samenhang

De horizontale samenhang in het programma komt tot stand door de leerlijnen en de verbanden daartussen, zoals beschreven bij standaard 2. In het begin van de opleiding ligt het accent meer op de conceptuele leerlijn en op vaardigheden, waarna in de hogere studiejaren de rol van de integrale leerlijn en de stage toeneemt. In het laatste studiejaar zijn de integrale leerlijn en de stage met elkaar verweven, evenals de stage en de tutorlijn.

Verticale samenhang

De verticale samenhang betreft de toename in complexiteit, verantwoordelijkheid en zelfstandigheid. De sturing door de docent wordt in de loop van de opleiding vervangen door zelfsturing. De vereiste bekwaamheid ontwikkelt zich van opleidingsbekwaam (propedeuse), naar beroepstakenbekwaam (tweede studiejaar), werkplekbekwaam (derde studiejaar) en tot slot startbekwaam (vierde studiejaar). Dit uit zich niet alleen in de hierboven beschreven integratie tussen theorie en praktijk die van studenten in toenemende mate verwacht wordt, maar ook in de reikwijdte van de opdrachten die studenten krijgen: in het begin gericht op een leerling of een klein groepje, aan het einde op een hele klas inclusief de verschillen tussen leerlingen; in het begin een les voorbereiden buiten het leerplan om, aan het einde de verantwoordelijkheid voor het lesprogramma van een hele klas (zie bijlage 1 tabel 2). Ook in de onderzoekslijn is een duidelijke opbouw te zien die begint bij observeren en analyseren en eindigt in een praktijkonderzoek waarin de hele onderzoekscyclus wordt doorlopen.

Overwegingen en conclusie

Het panel is van oordeel dat er sprake is van een goed doortimmerd curriculum met duidelijke leerlijnen en een daarbij passend toetsbouwwerk. De beoogde brede inzetbaarheid van de afgestudeerden komt goed tot uitdrukking in de brede oriëntatie van het curriculum. Het panel stelt met waardering vast dat daarbinnen en daarnaast (extra-curriculair) ook voldoende ruimte is voor profilering. Tijdens het locatiebezoek kon het panel vaststellen dat er veel collegiaal overleg is. De lijnen zijn kort en men weet elkaar snel te vinden. De frequente afstemming tussen en binnen de secties zorgt ervoor dat de geplande horizontale en verticale samenhang in de praktijk gerealiseerd wordt.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 4 Vormgeving van het programma

De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Didactisch concept

Het opleidingsprogramma van De Kempel is gebaseerd op een sociaal-constructivistische visie op leren. De student wordt gezien als de actor in de onderwijsprocessen.

In de kritische reflectie worden als kenmerken van het onderwijsleerproces genoemd: doelgericht, onderzoekend, constructief, cumulatief, actief, waardevol, sociaal en gecontextualiseerd. Tijdens het bezoek heeft het panel in de gesprekken met studenten en docenten kunnen vaststellen dat het onderwijs hiermee inderdaad goed beschreven wordt. Het panel ontmoette actieve en geëngageerde studenten die voldoende inzicht hebben in wat van hen als startende leerkracht wordt verwacht en die zich met inzet voorbereiden op hun beroep.

Werkvormen

De docenten gebruiken een scala aan werkvormen die aansluiten bij de doelen van de verschillende onderwijsonderdelen: colleges, werkgroepen, trainingen, stage, projecten en zelfstudie. In het algemeen zijn de docenten in staat als rolmodel te fungeren voor de studenten als aanstaande leraren. Het panel vernam in het gesprek met de docenten dat ze bereid en in staat zijn hun aanpak in de lessen aan te passen als uit de toetsresultaten blijkt dat een onderdeel niet goed is overgekomen. Het panel heeft gezien dat de opleiding er met de gekozen werkvormen en studieactiviteiten in slaagt vrijwel alle studenten aan te zetten tot leren.

Het leren in een betekenisvolle context komt naar voren doordat studenten tijdens hun opleiding gevarieerde stages lopen. Het stagebureau zorgt voor een stageplaats voor elke student. Er wordt voor gezorgd dat alle leeftijdsgroepen in de stages aan bod komen. In het tweede studiejaar volgen alle studenten verplicht een stage in een kleuterklas, maar in andere jaren kan de student een voorkeur aangeven, waaronder de keus voor het speciaal basisonderwijs. Voor de stage in het vierde jaar moet de student solliciteren. In dat jaar specialiseert de student zich naar keuze in het oudere of jonge kind.

Overwegingen en conclusie

Het panel heeft kunnen vaststellen dat het gekozen didactisch concept past bij de beoogde eindkwalificaties en in de praktijk zichtbaar is in de gekozen aanpak en werkvormen. De werkvormen stellen de studenten in staat zich de gestelde competenties eigen te maken en zetten hen aan tot leren. In de opleiding heerst een actieve en coöperatieve sfeer waarin studenten hard werken.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 5 Instroom

Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

Toelatingseisen

Studenten kunnen worden toegelaten tot de opleiding op grond van een diploma havo of vwo, een mbo-4-diploma, een getuigschrift van een hoger niveau of een toelaatbaarheidsverklaring van de commissie Toelating op basis van de 21+-regeling.

Voorlichting en intake

Om aanstaande studenten een goed beeld te geven van de opleiding organiseert De Kempel open dagen en meeloopdagen en wordt voorlichting gegeven op vo- en mbo-informatieavonden. Er is schriftelijk materiaal en de website verschaft informatie over de opleiding. Alle aspirant-studenten worden uitgenodigd voor de Brede Intake. Vanaf 2014-2015 is deelname aan de Brede Intake verplicht. Deze intake omvat de op de pabo verplichte reken- en taaltoets en een schaduwversie van de toets Mens & Wereld. Op basis hiervan krijgen de deelnemers een studieadvies. Het advies kan zijn om niet te starten met de opleiding, om wel te starten, of om deel te nemen aan een vervolginname gericht op mogelijke deelname aan het *Challenge Program*.

Studenten die lager scoren dan 70 op de rekenvaardigheidstoets krijgen een negatief advies. Studenten die (nog) niet voldoen aan de normen op de landelijk verplichte instaptoetsen maar wel het advies hebben gekregen om met de opleiding te starten, kunnen meedoen aan het deficiëntie-aanbod vóór de start van de propedeuse. Dit aanbod bestaat uit digitale studieroutes, bijscholingsbijeenkomsten en consultatiemogelijkheden.

De vervolginname richt zich op alle vwo'ers en op havisten die hoog scoren op de toetsen reken- en taalvaardigheid bij de Brede Intake. Zij vullen een test in die hun leercompetenties en motivatie meet, krijgen nadere informatie over het *Challenge Program* en voeren een individueel gesprek. Op basis hiervan maakt de opleiding een inschatting van de mate waarin de student beschikt over voldoende discipline, prestatiemotivatie, zelfvertrouwen en empathisch vermogen.

Vrijstellingen en studieduurverkorting

Studenten die zich willen inschrijven in het tweede of volgende studiejaar, dienen hiertoe een schriftelijk verzoek in bij de toelatingscommissie die na onderzoek een uitspraak doet. Een verzoek tot vrijstelling van een of meer toetsen moet uiterlijk 1 oktober bij de examencommissie worden ingediend, met bewijzen dat de student al aan de vereisten van het betreffende onderdeel heeft voldaan. De afgelopen twee jaar zijn er geen verzoeken tot vrijstellingen aangevraagd op basis van EVC. Het aanvragen van vrijstellingen wordt niet aangemoedigd. Het OER staat toe dat studenten vrijstelling krijgen op basis van elders of eerder behaalde studiepunten. Bij 'eerder behaald' gaat het om een doublerende student die dit onderdeel reeds eerder met succes afgerond heeft en daarvan 'vrijgesteld' wordt.

Bij 'elders behaald' heeft de student de studiepunten op basis van de landelijke kennistoetsen elders behaald of heeft de student met 60 behaalde studiepunten een geheel studiejaar behaald aan een andere pabo. Studenten met een afgeronde sociaal-agogische hbo-opleiding kunnen door de Examencommissie na het behalen van de entreetoets worden toegelaten tot het tweede studiejaar.

Van deeltijdstudenten wordt verwacht dat ze de studie kunnen combineren met werk en/of zorgtaken. Doordat deze studenten in het algemeen ouder zijn en een zeer gerichte studiemotivatie hebben, acht de opleiding dit realistisch. Het panel is het met deze veronderstelling eens. Deeltijdstudenten die na drie semesters op basis van vastgestelde criteria hebben laten zien dat ze excellent presteren, kunnen vrijwillig kiezen voor een verzaamd opleidingsprogramma waardoor ze de opleiding in drie jaar kunnen afronden.

Kwaliteit van de instromende student

Het panel heeft kennisgenomen van de kwantitatieve gegevens in de kritische reflectie. Van de studenten die in 2013 deelnamen aan de Brede Intake kreeg vijf procent een negatief advies, werd 22 procent uitgenodigd voor een gesprek over het *Challenge Program* en kreeg 73 procent een positief advies, eventueel met het advies aan het deficiëntieprogramma deel te nemen. Deze percentages wijken niet substantieel af van die in de voorgaande jaren, hoewel er een lichte groei is te zien in het aantal vervolgintakes voor het *Challenge Program*.

Uit het schriftelijke materiaal en het gesprek met de examencommissie concludeert het panel dat De Kempel serieuze aandacht besteedt aan de aansluiting van het programma op de instromende studenten en aan het hooghouden van de kwaliteitseisen. De voorkennis van alle studenten wordt getoetst in de Brede Intake, met name in de toetsen reken- en taalvaardigheid. Indien nodig, kan de student deelnemen aan het deficiëntie-aanbod in de zomer. De Kempel speelt in op de toelatingseisen vanaf 2015-2016. In overleg met pabo Fontys Eindhoven, het regionale mbo en vo wordt besproken hoe de doorstroom van studenten met de vereiste vooropleiding naar de pabo ondersteund kan worden. Op die manier kan de instroom uit het mbo en vo op peil blijven. Er zijn gerichte voorlichtingsactiviteiten in het vwo om meer studenten te attenderen op het *Challenge Program* en de instroom te vergroten.

De uitval in het eerste studiejaar van de voltijdopleiding is relatief gering (zie tabel 1 in hoofdstuk 1) en uit de dashboard-gegevens die het panel heeft ingezien blijkt dat de uitval voor de verschillende instroomcategorieën (havo, mbo, vwo, hbo, anders) proportioneel is voor hun aandeel in de totale instroom. Dat wijst er naar het oordeel van het panel op dat de opleiding erin slaagt de juiste studenten toe te laten en het programma te laten aansluiten op hun vooropleiding. De instroom in het *Challenge Program* was tot 2013 laag en de uitval was beduidend hoger dan bij de reguliere opleiding. Daarom is de voorlichting over het *Challenge Program* versterkt en is met ingang van 2013-2014 het programma omgezet van een driejarig naar een vierjarig curriculum.

Overwegingen en conclusie

De opleiding hanteert de wettelijke toelatingseisen. Het panel stelt met waardering vast dat er veel aandacht is voor voorlichting en dat er zorgvuldige intakeprocedures zijn. De intake en toekenning van eventuele vrijstellingen en versnellingsmogelijkheden vinden plaats volgens uitgewerkte stroomschema's waarbij de kwaliteitseisen hooggehouden worden. De examencommissie houdt hier toezicht op. De relatief geringe uitval in het eerste studiejaar van de voltijdopleiding ondersteunt het positieve oordeel van het panel.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 6 Studeerbaarheid

<i>Het programma is studeerbaar.</i>

Bevindingen

Studielast

Elk studiejaar omvat 60 EC. De verdeling van studiepunten wordt jaarlijks vastgesteld door het opleidingsmanagement en is richtinggevend voor de ontwikkeling en uitvoering van het onderwijs. De studiegids en de digitale studieroutes geven de studenten informatie over de studiepunten (EC) en studiebelasting (sbu) per onderwijseenheid.

Studeerbaarheid

Een studiejaar is verdeeld in vier blokken van tien weken. Bij het opstellen van de roosters wordt gezorgd voor minimaal vier en maximaal acht lesuren op een dag en het voorkomen van tussenuren. Een rooster is minimaal twee weken voor aanvang van een blok beschikbaar. Bij de voltijdopleiding wordt gemiddeld genomen over de vier studie jaren vijftig procent zelfstudie verwacht. Het aandeel contacttijd daalt van 34 procent in de propedeuse naar ongeveer tien procent in het vierde studiejaar, terwijl het aandeel stage een omgekeerde ontwikkeling laat zien. De percentages voor het *Challenge Program* zijn hiermee vergelijkbaar, terwijl het aandeel zelfstudie in de deeltijdopleiding met zeventig procent beduidend hoger ligt. Elk blok wordt afgesloten met een toetsweek. Het toetsrooster is bij de start van het studiejaar beschikbaar. Bij blokevaluaties wordt de verwachte studielast getoetst aan de werkelijk door studenten ervaren studielast. Uitkomsten van deze evaluaties worden benut voor aanpassing of bijstelling, indien noodzakelijk. Het panel heeft hierover van de studenten tijdens het bezoek geen klachten vernomen en stelt daarom vast dat de studielast goed over het programma is verdeeld. De studenten lieten het panel weten dat de opleiding snel reageert als er problemen worden gesignaleerd.

De kritische reflectie vermeldt dat de studeerbaarheid van de deeltijdopleiding, zonder concessies te doen aan kwaliteit en niveau, extra aandacht vereist. Dit wordt bewaakt door te werken met een vast kernteam van docenten, de contacttijd effectief te benutten doordat colleges en instructies vooraf digitaal beschikbaar gesteld worden, en door contacttijd op maximaal twee avonden per week te plannen.

Het panel vindt dit adequate maatregelen om deze groep studenten, die de studie met werk en/of gezin moeten combineren, te ondersteunen.

Studenten met een functiebeperking kunnen zich wenden tot het decanaat van De Kempel om te bespreken of er maatwerk mogelijk is. Studenten met dyslexie kunnen de eerste twee studiejaar vijftien minuten extra tentamentijd aanvragen. Daarna wordt deze extra tijd niet meer toegekend.

Studiesucces

Om de studievoortgang te bevorderen werkt De Kempel met een studentinformatiesysteem en een studentvolgsysteem. Hieraan gekoppeld is een signalerings- en begeleidingsprocedure. Een student moet in de propedeuse ten minste de stage (12 EC) met een voldoende afsluiten en daarnaast nog minimaal 38 van de 48 EC behalen. Studieresultaten blijven maximaal vijf jaar geldig. De uitval uit het *Challenge Program* was hoog, zoals al vermeld bij standaard 5. Het is nog te vroeg om vast te stellen of het vierjarige curriculum tot een meer studeerbaar programma leidt.

Door de vormgeving van het programma en de intensieve studiebegeleiding zet de opleiding de studenten aan tot een regelmatig studieritme. De tutorgroepen spelen een positieve rol. Aan het eind van de propedeuse kunnen studenten bij tegenvallend resultaat van de opleiding verwijderd worden. In latere fasen van de studie is dit formeel niet meer mogelijk. Een eerder ingevoerde maatregel om studenten maximaal vier gelegenheden te bieden aan een toets mee te doen, is juridisch niet houdbaar gebleken. De opleiding heeft nu een aantal voorwaardelijkheden geformuleerd voor de overgang naar een volgend studiejaar en hoopt dat dit de studievoortgang zal bevorderen. Als er in de loop van de studie gereede twijfel ontstaat of een student in staat zal zijn de beroepscompetenties op het vereiste eindniveau te behalen, voert de tutor hierover een indringend gesprek met de student. Deze persoonlijke aanpak heeft er in een aantal gevallen toe geleid dat de student de conclusie trok om de opleiding te verlaten en een andere opleiding te kiezen. Het panel is van oordeel dat De Kempel met dit beleid een goede balans weet te bereiken tussen het belang van de studenten en handhaving van het niveau van de opleiding.

Overwegingen en conclusie

Op basis van de verschaft informatie stelt het panel vast dat belemmeringen in het curriculum zoveel mogelijk voorkomen worden. Het programma zit goed in elkaar, zoals reeds vermeld bij standaard 3, en het zet aan tot actief studeergedrag, zoals onderbouwd bij standaard 4. Het aantal aangeboden contacturen past bij de verschillende studiefasen en de ontwikkeling van de zelfstandigheid van de student. Als zich in de loop van een studiejaar belemmeringen voordoen, worden deze snel en adequaat opgelost. Dit alles draagt bij aan een studeerbaar programma met een pittige sfeer.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 7 Duur

De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.

Bevindingen

Alle aangeboden varianten van de bachelor Opleiding tot leraar basisonderwijs omvatten vier studiejaar van 60 EC. De totale omvang is 240 EC en voldoet daarmee aan de wettelijke eisen voor een hbo-bachelorprogramma. Bij standaard 6 (Studeerbaarheid) heeft het panel onderbouwd dat de EC's voor de programmaonderdelen evenwichtig zijn gespreid binnen en over de studiefasen.

Zoals beschreven bij standaard 5 zijn in het Onderwijs- en Examenreglement procedures vastgesteld voor het aanvragen van individuele vrijstellingen. De examencommissie beslist over de aanvragen.

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat de opleiding voldoet aan de wettelijke eis van 240 EC. De opleiding gaat zorgvuldig om met individuele verzoeken om vrijstelling.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Personeel

Standaard 8 Personeelsbeleid

De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid.

Bevindingen

Visie

In de kritische reflectie beschrijft De Kempel als kern van haar personeelsbeleid dat de docenten een modelrol dienen te vervullen. Van hen wordt verwacht dat ze inspirerende vakmensen zijn, over actuele kennis van opleiden en het basisonderwijs beschikken, op de hoogte zijn van maatschappelijke en onderwijskundige ontwikkelingen en nieuwsgierig zijn naar nieuwe praktijken. In de relatie met het werkveld vervullen docenten een intermediaire rol als begeleider, cultuurdrager, opleider, vakexpert, onderzoeker en adviseur. Om te bevorderen dat docenten zelf ook continu de verbinding leggen tussen theorie en praktijk is meer dan zestig procent van hen actief in het postinitiële onderwijsaanbod en in onderzoek. De docenten en vertegenwoordigers van de Hogeschoolraad benadrukten in het gesprek met het panel dat ze de brede invulling van hun taak zeer waarderen en het zien als sterk punt van werken bij De Kempel.

Op individueel niveau treedt er soms spanning op tussen het les geven in de initiële opleiding en de afspraken 'buitenshuis', maar men hecht er aan de brede taakinvulling te behouden.

Aannamebeleid

Voorwaarden bij het aannemen van nieuw personeel zijn een eerstegraadsbevoegdheid in het te onderwijzen vak en affiniteit met het basisonderwijs. Iedere nieuwe docent krijgt een mentor/coach toegewezen, een ervaren docent die ondersteunt bij vragen en problemen, informatie geeft over de werkwijzen en cultuur binnen de hogeschool en ondersteuning biedt op opleidings- en didactisch gebied en bij het opstellen van een inwerkplan. Zowel de mentor/coach als de nieuwe docent krijgen hiervoor uren toegewezen. Alle informatie over het personeelsbeleid, de relevante reglementen en afspraken zijn voor het personeel te vinden op het (digitale) Leerplein. Met ingang van het nieuwe studiejaar zijn nieuwe collega's aangetrokken die door het inwerktraject snel kunnen worden ingevoerd in de structuur en de cultuur van de hogeschool, zo bevestigden de docenten.

Functionerings- en beoordelingsbeleid

Binnen De Kempel wordt gewerkt met een cyclus van functionerings- en beoordelingsgesprekken. Een deel van de input over het functioneren komt van de blokevaluaties. De terugblik op het functioneren in de voorafgaande periode kan leiden tot afspraken over (verdere) professionalisering van de medewerker. Voor het onderwijsgevende personeel zijn er daarnaast jaartaakgesprekken met de direct leidinggevende. Op basis van ervaringen en wensen wordt vooruitgekeken naar de invulling van de jaartaak voor het volgende studiejaar. Alle gesprekken, evaluaties en afspraken worden digitaal opgeslagen. Uit het medewerkeronderzoek 2013 komt naar voren dat de medewerkers tevreden zijn over hun ontwikkelingsmogelijkheden en het contact met hun leidinggevende.

Professionaliseringsbeleid

Uit de ambities uit het Instellingsplan 2012-2017 en de formele gesprekken (functionerings- en beoordelingsgesprekken, jaartaakgesprekken) vloeit het professionaliseringsplan voort. Hierin wordt een balans nagestreefd tussen de wensen van de individuele medewerkers (*bottom-up*) en de behoeften van de organisatie (*top-down*). Van de medewerkers wordt verwacht dat zij zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen professionalisering en relevante wensen naar voren brengen in de formele gesprekken. Het intercollegiale gesprek vindt vooral plaats binnen secties en, door de toename van het aantal medewerkers, minder dan voorheen tussen de secties. In plaats daarvan worden nu studiedagen georganiseerd.

Vanuit de strategische belangen van de hogeschool zijn thema's benoemd die in de periode 2014-2017 prioriteit hebben. In 2014 richt de professionalisering zich op Engels, VELON-registratie, E-competenties, toetsing (de basiskwalificatie examinering), het masterniveau van de docenten en commerciële vaardigheden. In 2015 zijn innovatie en brede inzetbaarheid nieuwe thema's. De vaardigheden benodigd voor uitvoering van de eigen functie, staan gedurende de hele periode op de agenda. Individuele wensen worden vrijwel altijd toegekend.

Jaarlijks is er op basis van de cao 40 uur in de jaartaak van een fulltime medewerker gereserveerd voor professionalisering. Daarnaast wordt een docent met een fulltime aanstelling voor 72 uur per jaar gefaciliteerd voor deelname aan (interne) studiedagen.

Overwegingen en conclusie

In de gesprekken tijdens het locatiebezoek heeft het panel kunnen vaststellen dat alle aspecten van het personeelsbeleid zoals beschreven in de kritische reflectie, in de praktijk goed tot hun recht komen. De brede taakinvulling op individueel niveau zorgt ervoor dat er samenhang is tussen de verschillende rollen die in het onderwijs vervuld worden. Door het inwerkprogramma voelen nieuwe docenten zich snel thuis en kunnen zij hun rol op de gewenste wijze vervullen. Het functionerings- en beoordelingsbeleid en het professionaliseringsbeleid zorgen ervoor dat het personeel zich blijft ontwikkelen. Het was voor het panel zichtbaar dat er sprake is van een goede dynamiek en dat het management en het personeel erin slagen een goede werksfeer tot stand te brengen.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 9 Kwaliteit van het personeel

Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Bevindingen

Het panel ontmoette tijdens het bezoek een hecht en betrokken docententeam met een grote dynamiek en een goed reflectief vermogen. Er is sprake van een professioneel discours en intensief collegiaal overleg. Men staat open voor nieuwe ontwikkelingen en weet snel te handelen als er verbeteringen nodig zijn.

In de kritische reflectie heeft de opleiding aangegeven op welke wijze ze de kwaliteit van het personeel borgt. Er zijn acht prestatie-indicatoren gedefinieerd die hierop betrekking hebben en die hieronder worden besproken. Aan een aantal daarvan wordt in 2014 al voldaan, aan andere wordt de komende jaren extra aandacht besteed in het professionaliseringsbeleid.

Vakinhoudelijke kennis en opleidingsniveau

Zoals vermeld bij standaard 8 dienen nieuwe docenten een eerstegraadsbevoegdheid te hebben. Hiermee borgt De Kempel de vakinhoudelijke deskundigheid van de docenten. Docenten houden hun vakkennis op peil binnen sectieverband, bijvoorbeeld door deelname aan landelijke netwerken op vakniveau.

Momenteel hebben 37 van de 47 docenten een mastergraad, wat overeenkomt met 78,7 procent. Daarmee voldoet De Kempel aan haar streefcijfer van 75 procent masteropgeleiden in 2016. Twee docenten zijn gepromoveerd en één docent is bezig met een promotietraject. De Kempel beschikt over twee lectoren die met name een rol spelen in het *Challenge Program*.

Didactische en onderwijskundige kwalificaties

Alle docenten beschikken door hun onderwijsbevoegdheid en soms ook aanvullende opleidingen over de vereiste didactische kwalificaties. De Kempel streeft ernaar dat meer dan 25 procent van de docenten VELON-geregistreerd is. Na een *in-company* traject in 2013-2014 is dat percentage in 2014 gestegen tot 40,4 procent. Hiermee wordt gezorgd voor de onderwijskundige en didactische kwalificaties van het onderwijzend personeel.

Het percentage docenten dat Engels beheerst op minimaal niveau B2, dat beschikt over E-vaardigheden, en dat deelneemt aan internationale activiteiten voldoet nog niet aan de zelf geformuleerde normen. Docenten zijn tevreden over de mogelijkheden voor opleiding en ontwikkeling, wat gehanteerd wordt als prestatie-indicator voor proactiviteit in onderwijsinnovatie.

Voor de beoordeling van de docentenkwaliteit door studenten, gemeten in de NSE (Nationale Studenten Enquête), is de streefscore minimaal 4,0. De laatste twee jaren werd een score van 3,9 bereikt. Uit de HBO-monitor 2012 blijkt dat alumni een score van ongeveer 8 geven.

Kennis van de beroepspraktijk

Als prestatie-indicator voor 'affiniteit met het basisonderwijs' wordt gehanteerd dat 95 procent van de docenten praktijkbezoeken dient af te leggen. Dat percentage wordt in de praktijk gerealiseerd, zo werd in de gesprekken bevestigd. Ook door de betrokkenheid bij het Kenniscenter De Kempel dat bij- en nascholing verzorgt, en bij het Kempelonderzoekscentrum dat onderzoek in de beroepspraktijk uitvoert, blijven docenten op de hoogte van wat er speelt in de beroepspraktijk.

Kwaliteit van de mentoren

Op hun stageplaats worden studenten begeleid door een tutor van de opleiding en door een mentor. Mentoren zijn groepsleerkrachten en worden door De Kempel schriftelijk (via stagebrochures en de website) en mondeling (via mentorenbijeenkomsten en stagebezoeken) geïnformeerd over de gewenste uitvoering van hun taak. Niet alle mentoren geven gehoor aan de uitnodiging voor de mentorenbijeenkomsten. Zeker in die gevallen vervullen de stagebezoeken een belangrijke rol bij de kwaliteitsbewaking van de stagebegeleiding. De Kempel legt ten minste drie maal per stageperiode een stagebezoek af. Mentor en tutor observeren gezamenlijk een half uur de student bij de lesuitvoering en hebben vervolgens een nabespreking van een uur aan de hand van de Kempelscan. In het gesprek bewaakt de tutor dat de beoordelingscriteria van de mentor aansluiten bij die van de opleiding en dat de mentor hierover zo nodig nadere informatie ontvangt.

Kennis van onderzoek

Kennis van onderzoek is geen prestatie-indicator. Op grond van het opleidingsniveau van de docenten (master- en PhD-graad) en de betrokkenheid van 25 procent van de docenten bij het Kempelonderzoekscentrum is het panel van oordeel dat de kennis op dit vlak gemiddeld genomen voldoende is, maar nog niet bij alle individuele docenten even sterk is.

Overwegingen en conclusie

Het panel is positief over de kwaliteit van het personeel, zoals dat blijkt uit de vakinhoudelijke en didactische kwalificaties van de docenten, maar vooral uit de professionele cultuur die het panel tijdens het bezoek aantrof. Zoals hierboven beschreven is de groep docenten bevlogen en dynamisch, staat men open voor feedback van elkaar en voor continue professionalisering, onder andere door deelname aan relevante landelijke netwerken. Docenten zijn responsief en kunnen snel schakelen. De studenten zijn positief in hun oordeel over de docenten. Het oordeel van het panel op deze standaard zou nog hoger zijn uitgevallen als ook de kennis van onderzoek breder in het personeel verankerd was.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 10 Kwantiteit van het personeel

<i>De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.</i>
--

Bevindingen

Op 1 oktober 2013, zo vermeldt de kritische reflectie, had De Kempel 61,9 fte personeel in dienst, waarvan 39,6 fte onderwijzend personeel. Dit leidt tot een docent-student-ratio van 1:19,2. Bij ziekte wordt vervanging intern opgelost door verschuiving van taken. Voor vergroting van de brede inzetbaarheid worden docenten gestimuleerd een dubbele bevoegdheid te halen. Dit is de laatste jaren geëffectueerd voor Engels, rekenen/wiskunde, aardrijkskunde en geschiedenis.

Op basis van de aantallen studenten wordt per jaar berekend hoeveel klassen per fase van de opleiding nodig zijn. Daarna berekent de manager initieel onderwijs hoeveel uren er nodig zijn voor de uitvoering van het curriculum en worden de jaartaakgesprekken gevoerd. Zo nodig wordt extra personeel aangetrokken. Gegevens over de omvang en verdeling van onderwijsgevende en studentbegeleidende taken van docenten zijn via het digitale Leerplein beschikbaar voor docenten.

In de NSE 2014 geven de studenten een cijfer van 4,06 voor de bereikbaarheid van hun docenten. Werkdruk is na de laatste afname van het medewerkeronderzoek onderwerp van gesprek geweest tussen het College van Bestuur en een afvaardiging van het personeel. Er is bij tijden sprake van piekbelasting, vooral op momenten dat beoordelingen gegeven moeten worden. Tijdens het bezoek werd de werkdruk niet als problematisch aangemerkt door de vertegenwoordigers van de Hogeschoolraad. Docenten lieten het panel weten dat er veel werk te doen is, maar dat in overleg met de leidinggevende jaarlijks wordt gezocht naar een goede aansluiting op wat een individuele docent aankan en dat er sprake is van een goede onderlinge taakverdeling.

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat De Kempel ondanks haar geringe omvang goed scoort op deze standaard. De docent-student-ratio is zeer gunstig. De kwetsbaarheid van een kleine staf is deels ondervangen door het beleid van dubbele bevoegdheden en deels door een goede taakverdeling. Door de positieve onderlinge sfeer en de korte lijnen zonder bureaucratie is er een grote bereidheid bij iedereen om met inzet bij te dragen aan de opleiding. Daardoor blijft de werkdruk goed hanteerbaar.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Voorzieningen

Standaard 11 Materiële voorzieningen

De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De Kempel is gehuisvest in een hoofdgebouw en beschikt daarnaast over een naastgelegen 'kloostergebouw' dat ten tijde van de audit gerenoveerd werd. Ter vervanging zijn tijdelijk vier noodlokalen geplaatst. In het kloostergebouw zal in samenwerking met twee andere partijen na oplevering een faciliteit *Meet to Create* gecreëerd worden, volgens het concept *Seats to meet*. Hier kunnen studenten, docenten en het werkveld elkaar ontmoeten, gezamenlijk inspiratie opdoen en werken aan onderwijsinnovatie.

De hogeschool heeft leslokalen die deels zijn ingericht als vaklokaal en deels geschikt zijn voor algemeen gebruik. Er is een collegezaal met 130 zitplaatsen. Er is een open ruimte in het gebouw, de Onderwijswerkplaats, waar studenten individueel of in groepjes kunnen werken en studeren. Voor zelfstandig werken zijn daarnaast nog het leerplein en projectruimtes beschikbaar. Op drukke dagen is het leerplein overbezet, maar een flexibele indeling heeft dit probleem grotendeels weten op te lossen.

In de Onderwijswerkplaats kunnen studenten studieboeken, tijdschriften en praktische materialen inzien en de meeste ervan ook lenen. Het panel heeft vastgesteld dat de bibliotheek een ruime selectie aan methodisch materiaal en literatuur bevat. Eerdere plannen om de bibliotheek te verkleinen of te sluiten vanwege de toenemende digitale toegankelijkheid van informatiebronnen, zijn teruggetrokken. Met name door de sluiting van diverse bibliotheken in de regio vindt De Kempel het belangrijk deze service te blijven bieden.

De docentenkamers zijn ingericht voor drie tot vijf docenten en liggen dicht bij de leslokalen.

Het ICT-centrum bestaat uit een instructielokaal, twee studiezalen en een helpdesk. Studenten kunnen apparatuur lenen voor onderwijsdoeleinden en via SURFspot goedkoper software aanschaffen. Het hele gebouw is voorzien van een draadloos netwerk. Ten behoeve van de landelijke kennistoetsen beschikt De Kempel over een lokaal met vaste computers. De noodzaak om zoveel computers beschikbaar te houden past niet goed bij de ontwikkeling naar de meer flexibele laptops en tablets, maar is onontkoombaar doordat er beveiligde computers nodig zijn voor de afname van de landelijke toetsen.

Zowel studenten als docenten kunnen beschikken over digitale voorzieningen. Via het digitale Leerplein hebben studenten op ieder moment toegang tot informatie over hun studie (studieroutes, opdrachten, roosters et cetera.). Bij de studieroutes is ook een aantal online-colleges te bekijken. De roostergegevens kunnen gekoppeld worden aan de digitale agenda's van studenten (smartphone, tablet). De studievoortgang is te raadplegen via het programma TrajectPlanner.

Overwegingen en conclusie

Het panel is van oordeel dat het onderwijsgebouw van De Kempel een prettige en veilige sfeer heeft. Het is een compact gebouw met een goede indeling. De voorzieningen zijn modern en sluiten aan bij de behoeften van de opleiding en van het werkveld in de regio. Het panel waardeert het beleid van De Kempel om faciliteiten te behouden (bibliotheek) en te creëren (*Meet to Create*) die de verbinding met het regionale werkveld versterken. Het illustreert de innovatieve houding van de hogeschool.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 12 Studiebegeleiding

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Studiebegeleiding

Van de studenten wordt verwacht dat ze in de loop van hun opleiding groeien van docentsturing via gedeelde sturing naar zelfsturing. Daarbij worden ze begeleid door vakdocenten, tutores en stagebegeleiders. In de beroepspraktijk worden ze daarnaast begeleid door een mentor. In de afstudeerfase zijn de rollen van tutor en stagebegeleider gecombineerd in één persoon, met het oog op de gewenste integratie van kennis en kunde (theorie en praktijk). De stagebegeleiding is intensief. Zoals beschreven bij standaard 9 vinden gedurende elke stage minimaal drie bezoeken door de stagebegeleider plaats, en vaker indien nodig. In principe zijn alle docenten betrokken bij de praktijkbegeleiding. Dit zorgt ervoor dat de stages en het theoretische deel van de opleiding nauw op elkaar betrokken blijven.

Zoals eveneens vermeld bij standaard 9 besteedt de opleiding aandacht aan de kwaliteit van de stagebegeleiding door de mentor, door groepsgewijze mentorenbijeenkomsten en aan de hand van de individuele stagebezoeken.

Elke groep heeft per jaar een vaste docent als tutor. De tutor is gericht op het algemeen welzijn van de studenten en op de studiebegeleiding. De tutor informeert de studenten over de organisatie en de inhoud van de opleiding, bereidt de studenten voor op hun stage en bespreekt hun ervaringen naar aanleiding ervan, en begeleidt de studenten bij hun studieplanning. In het opleidingsprogramma zijn uren gereserveerd voor het tutoraat in de tutorlijn (zie standaard 2). In het eerste semester van de propedeuse zijn er wekelijkse tutorbijeenkomsten, daarna tweewekelijks. Uit de gesprekken met de studenten kon het panel opmaken dat de tutor een centrale rol vervult voor de student.

In aanvulling op het tutoraat kunnen studenten een beroep doen op het decanaat voor advies over studievoortgang, studieoriëntatie, studiefinanciering en vervolgstudies. Verder zijn er de mogelijkheden van het deficiëntie-aanbod (zie standaard 5) en video-interactie-begeleiding.

Informatievoorziening

Veel informatie is beschikbaar via het digitale Leerplein (zie standaard 11). Over een aantal onderwerpen zijn daar procedurebeschrijvingen te vinden voor de direct betrokkenen (Brede Intake, maatregelen die de studievoortgang bevorderen, algemene informatie bij de start van een nieuw studiejaar).

Het panel heeft een aantal brochures bij de kritische reflectie ontvangen: het Opleidingskader, de Kempelcompetenties, de Studiegids 2014-2015, het *Challenge Program*, Onderzoek in de opleiding. Deze zijn informatief en aantrekkelijk vormgegeven.

Overwegingen en conclusie

Het panel is van oordeel dat De Kempel de studiebegeleiding en informatievoorziening goed georganiseerd heeft. Studiebegeleiding is een rol die door vrijwel alle docenten vervuld wordt, waardoor de persoonlijke aandacht voor de studenten breed in het docentencorps leeft. Door hun contacten met de praktijk kunnen de docenten de studenten goed begeleiden. De docenten zijn gemakkelijk bereikbaar voor de studenten, zoals eerder vermeld bij standaard 10. De stagebegeleiding is intensief, mede doordat de mentoren lesbezoeken afleggen, en De Kempel zorgt ervoor dat de begeleiding en beoordeling door de mentor in overeenstemming zijn met de leerdoelen en criteria van de opleiding.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Kwaliteitszorg

Standaard 13 Evaluatie resultaten

De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Bevindingen

De Kempel beschrijft in de kritische reflectie hoe ze als lerende organisatie voortdurend proactief zoekt naar verbetermogelijkheden, in overeenstemming met de in het strategisch beleidsplan geformuleerde ambities. Op basis van het instellingsplan 2012-2017 zijn prestatie-indicatoren geformuleerd die sturing geven aan de activiteitenplannen die per studiejaar worden opgesteld. Zie bijvoorbeeld standaard 9 wat betreft de prestatie-indicatoren voor de kwaliteit van het personeel. De resultaatverantwoordelijken formuleren doelen en acties op basis van de indicatoren en doen daar twee maal per jaar verslag van aan hun leidinggevende. In jaarlijkse *fact sheets* wordt de stand van zaken weergegeven.

Voor alle kritische onderwerpen die bepalend zijn voor de kwaliteit van het onderwijs zijn evaluatie-instrumenten beschikbaar. De kritische reflectie geeft in een tabel weer hoe de eindkwalificaties, het programma, het personeel, de voorzieningen, de toetsing en het gerealiseerde niveau worden geëvalueerd op basis van verschillende instrumenten die bij studenten, alumni, werkveld en personeel worden afgenomen. Bij een aantal instrumenten is een ondergrens vastgesteld voor de interpretatie van de resultaten: bij de blokevaluatie, stagebegeleidersenquête, de Nationale Studentenenquête en de peiling afgestudeerden die alle door studenten worden ingevuld, bij de HBO-Monitor die door alumni wordt beantwoord, en bij het werkveldonderzoek en medewerkonderzoek. Bij vragen naar tevredenheid moet meer dan 80 procent tevreden zijn, op een tienpuntschaal moet de score $\geq 7,5$ zijn, op een vijfpuntschaal $\geq 4,0$ en op een vierpuntschaal $\geq 3,2$. Als de waardering onder die grens valt, worden verbetermaatregelen ingezet.

Naast de hierboven genoemde instrumenten die kwantitatieve scores opleveren, zijn er evaluatie-instrumenten die kwalitatieve informatie opleveren: de exit-enquêtes met studenten, verslagen van de werkveldevaluatiecommissie en de veldcommissie schoolbesturen, de uitkomsten van functionerings-, beoordelings- en jaartaakgesprekken, de opbrengsten van interne studiedagen en de interne en externe checks van de toetsen. Ook de resultaten hiervan worden besproken met verantwoordelijken en betrokkenen en de voorgenomen acties die eruit voortkomen worden opgenomen in activiteitenplannen.

Naast de in de kritische reflectie genoemde instrumenten werden tijdens het bezoek ook de *peer reviews* en audits genoemd. Deze worden uitgevoerd door collega's van Interactum, Vlaamse collega's en deskundigen van het Centrum voor Onderwijs en Leren van de Universiteit Utrecht (COLU). Deze leveren waardevolle informatie op.

Tijdens het bezoek kon het panel vaststellen vast dat er sprake is van een sluitende PDCA-cyclus. Alle betrokkenen bevestigden in de gesprekken dat er heldere doelen zijn geformuleerd en dat er snel geïntervenieerd wordt als ze niet behaald worden. Daarbij wordt de hoofdlijn bewaakt zodat ad hoc-beleid en incidentenmanagement kunnen worden voorkomen. De lijnen zijn kort en de cultuur is gericht op snel en adequaat handelen. Er hoeft niet altijd gewacht te worden met een verbetermaatregel totdat deze in een formeel activiteitenplan is opgenomen. De opleidingscommissie en de examencommissie hebben een actieve rol bij de kwaliteitsbewaking.

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat De Kempel een goede kwaliteitszorgcyclus hanteert. De uitvoering van de beleidsdoelen wordt systematisch geëvalueerd. Doordat iedereen op de hoogte is van de kaders voor de opleiding en er een heldere verantwoordelijkheidsverdeling met korte lijnen is, kan er snel gehandeld worden als er een probleem gesignaleerd wordt.

In de kritische reflectie zijn de verbeter- en ontwikkeldoelen nogal ruim en weinig concreet geformuleerd. De kritische reflectie besteedt veel aandacht aan de uitkomsten van de NSE. Het panel zou bij een meer gevarieerde presentatie van behaalde resultaten, ook op basis van andere, meer kwalitatieve instrumenten, al bij de voorbereiding hebben kunnen zien hoe sterk de kwaliteitscultuur en het kritische vermogen van de organisatie zijn.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 14 Verbetermaatregelen

De uitkomsten van deze evaluaties vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen.

Bevindingen

De resultaten van blokevaluaties en de Nationale Studentenenquête worden door de jaarcoördinatoren besproken in een kwaliteitskring die bestaat uit een afvaardiging van de studenten uit een bepaalde fase. De uitkomsten van dit gesprek worden teruggekoppeld aan de verantwoordelijke van de betreffende module, die vervolgens de te nemen acties opneemt in het activiteitenplan. De verbeteracties worden gemonitord in de planning & control cyclus. Ook de feedback vanuit de medewerkers, het werkveld en de alumni wordt verwerkt in de activiteitenplannen. Het panel heeft de activiteitenplannen van de afgelopen periode tijdens het bezoek ingezien en waardeert de systematische aanpak.

In 2012-2013 is het onderwijsaanbod van het vierde studiejaar herzien. Het doen van onderzoek kwam meer centraal te staan en het Meesterstuk werd geïntroduceerd. Op basis van een onderzoek dat is uitgevoerd door het Kempelonderzoekscentrum, werden de doelen, begeleiding en toetsing aangepast. Een ander voorbeeld is de invoering van een vierjarig curriculum voor het *Challenge Program* naar aanleiding van de tegenvallende resultaten.

De studenten gaven ook voorbeelden van kleinere verbeteringen die op hun suggestie zijn aangebracht, bijvoorbeeld een beter indeling van het leerplein, waaruit blijkt dat de organisatie een verbetercultuur heeft en open staat voor feedback.

In het vorige visitatierapport (2008) zijn geen aanbevelingen geformuleerd.

Overwegingen en conclusie

De eerder vastgestelde kwaliteitscultuur (standaard 13) komt naar het oordeel van het panel goed tot uiting in de systematische aanpak waarbij door de verantwoordelijke medewerkers (managers, teamleiders, sectievoorzitters) verbetervoorstellen in activiteitenplannen worden opgenomen. Over de resultaten van de verbeterplannen doen zij verslag aan hun leidinggevenden.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 15 Betrokkenheid bij kwaliteitszorg

Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Bevindingen

Bij de kwaliteitszorg van De Kempel zijn studenten, alumni, werkveld en personeel betrokken. Deze groeperingen worden regelmatig, variërend van viermaal per jaar (bij blokevaluaties) tot eenmaal per twee jaar (werkveldonderzoek en medewerkeronderzoek), bevraagd naar hun oordeel over aspecten van het onderwijs.

Studenten krijgen de blokevaluaties aan het eind van elk blok voorgelegd door hun tutor. De respons is door deze aanpak behoorlijk hoog. Voor de bespreking van de resultaten van studentenenquêtes wordt gebruik gemaakt van kwaliteitskringen. Zoals vermeld bij standaard 15 bestaat een kwaliteitskring uit een afvaardiging van studenten uit een bepaalde fase. Onder voorzitterschap van de jaarcoördinator worden de scores van de blokevaluaties besproken en wordt nagegaan hoe de score tot stand is gekomen en welke verbeteringen de studenten voorstellen.

Het tweejaarlijkse medewerkeronderzoek en de formele gesprekken zijn al vermeld (standaard 8). Hierin kunnen medewerkers zich uitspreken over het onderwijsprogramma en hun eigen functioneren. Op interne studiedagen, die driemaal per jaar worden georganiseerd, bespreekt het personeel de verschillende aspecten van het onderwijs (eindkwalificaties, programma, voorzieningen, toetsing en gerealiseerd niveau). De examencommissie houdt zich bezig met de interne check op de toetsen, voor de externe check wordt het Centrum voor Onderwijs & Leren van de Universiteit Utrecht ingezet (zie verder standaard 16).

Docenten en studenten zijn vertegenwoordigd in de Hogeschoolraad (HR) die tevens de functie van opleidingscommissie vervult. De HR bestaat uit vier personeelsleden (drie docenten en een onderwijsondersteunende medewerker) en vier studentleden, gespreid over de varianten en studiejaar. Er wordt gezamenlijk vergaderd, tenzij het gaat om strikt personele zaken. In dat geval vergadert de personeelsgeleding apart. De HR/opleidingscommissie vervult de formele adviesrol ten aanzien van bijvoorbeeld het OER en stelt zich daarnaast op als denktank voor het management. De studentleden vangen eventuele signalen op van hun medestudenten en brengen die in. Er is voldoende belangstelling om aan de HR deel te nemen en er is sprake van een gezonde doorstroom.

Jaarlijks wordt een cohort alumni bevraagd naar hun oordeel over de opleiding en de aansluiting op de beroepspraktijk. De opleiding heeft zich voorgenomen een alumnibeleid te ontwikkelen. Op dit moment zijn de contacten met alumni niet structureel georganiseerd.

Om de oordelen van het werkveld systematisch te leren kennen wordt eenmaal per twee jaar een werkveldonderzoek uitgevoerd. Daarnaast komt viermaal per jaar de werkveldevaluatiecommissie bijeen, en driemaal per jaar de veldcommissie schoolbesturen. Op basis van het overleg met het werkveld heeft De Kempel gekozen voor het opleiden van brede generalisten met een herkenbaar profiel. Er zijn voldoende stagescholen en de scholen zijn tevreden over de studenten en afgestudeerden van De Kempel. Ook het nascholingsaanbod van De Kempel wordt gewaardeerd. De relatie met het werkveld is intensief en heeft recent geleid tot toekenning van subsidie voor het project Samen Opleiden.

De inzet van evaluatie-instrumenten wordt jaarlijks met de HR geëvalueerd. De doelgroepen worden ook regelmatig benaderd om deel te nemen aan onderzoeken vanuit het Kempelonderzoekscentrum. Om evaluatiemoedheid te voorkomen stemmen de Adviseur Personeel & Kwaliteit en de lector elk studiejaar hun onderzoeksplanning af en worden onderzoeken en evaluaties tijdig aangekondigd. De uitkomsten van de diverse evaluaties worden teruggekoppeld naar de respondenten, maar dit werkt volgens de kritische reflectie nog niet in alle gevallen naar tevredenheid.

Overwegingen en conclusie

Samenvattend stelt het panel vast dat de relaties intern zeer goed zijn: de opleidings- en examencommissie, de docenten en de studenten zijn nauw betrokken bij de kwaliteitszorg en voelen zich gehoord. De relatie met de alumni is goed, maar niet structureel georganiseerd. De relaties met het werkveld ontwikkelen zich op dit moment nog meer in de richting van kritische en intensieve betrokkenheid op elkaar bij het opleiden van goede leraren.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 16 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Bevindingen

Systeem van toetsing

Toetsbeleid

De kritische reflectie beschrijft de visie op toetsing en hoe dit is uitgewerkt in het systeem van toetsing. Sinds de invoering van het nieuwe curriculum in 2011-2012 is de aandacht vooral uitgegaan naar verbetering van de summatieve toetsing. Formatieve vormen van toetsing worden nog maar beperkt toegepast. Samen met het lectoraat 'Eigentijds beoordelen in het onderwijs' wordt naar mogelijkheden gezocht om dit te versterken. Eerste ervaringen zijn inmiddels opgedaan, onder andere in de afstudeerfase bij het onderzoeksproces. Ook peerfeedback door studenten op elkaars werk wordt hierbij ingezet.

Toetsvormen

De toetsvormen zijn afgestemd op de leerlijnen en de leerdoelen. In de kritische reflectie is een tabel opgenomen waaruit deze samenhang blijkt. In de conceptuele en integrale leerlijn wordt getoetst aan de hand van een schriftelijke kennistoets, casustoets of inleveropdracht. Het beheersen van de competenties op handelingsniveau en de beroepshouding worden bij de stage beoordeeld aan de hand van de Kempelscan die door de student en de mentor worden ingevuld. In de afstudeerfase wordt de Kempelscan ook ingevuld door de tutor en door het management van de stageschool. De oordeelsvorming, communicatie en leervaardigheid/reflectie tijdens de stage wordt mondeling beoordeeld aan de hand van een leerverslag. Bij de vaardighedenleerlijn, tutorlijn en de bijzondere activiteiten wordt de deelname beoordeeld. Bij de bijzondere activiteiten kunnen studenten ook kiezen voor een inleveropdracht.

Transparantie

Studenten worden vooraf geïnformeerd over de toetsing en beoordeling. Per onderwijseenheid worden de toetsdoelen, toetsvorm en het toetsmoment volgens een vast format digitaal gepresenteerd in studieroutes. Bij de start van het studiejaar wordt een toetsrooster verstrekt voor het hele studiejaar. Studenten vinden daarnaast informatie in het Onderwijs- en Examenreglement (OER). Als een toets voldoende wordt afgesloten worden de studiepunten bijgeschreven in het studentvolgsysteem (TrajectPlanner) dat door de studenten kan worden ingezien. Inzagementen worden plenair geroosterd en geven studenten de mogelijkheid feedback te krijgen op hun geleverde prestatie. Studenten lieten het panel weten dat ze tevreden zijn over de feedback die ze krijgen.

Validiteit

Door variatie in toetsvormen en het gebruik van toetsmatrijzen wordt de validiteit van de toetsing geborgd. Variatie in toetsvormen is motiverend voor de studenten en voorkomt dat door het gebruik van één type toets een bepaald type student wordt bevoordeeld. Voor de toetsing van de authenticiteit van inleveropdrachten maakt de opleiding gebruik van het programma Ephorus. Studenten ontvangen bij de start van het studiejaar een flyer over (het voorkomen van) fraude en er wordt over gesproken in de tutorgroepen in het eerste studiejaar. De examencommissie informeerde het panel dat de sanctie bij overtreding strikt wordt toegepast, wat bij de studenten bekend is.

Betrouwbaarheid

De betrouwbaarheid van de toetsing wordt op verschillende manieren geborgd. Bij het Meesterstuk in de voltijd- en deeltijdopleiding en bij het onderzoek in het *Challenge Program* wordt structureel gebruik gemaakt van onafhankelijke en/of tweede beoordelaars. Daarnaast is er collegiale consultatie, gemeenschappelijk overleg en gezamenlijke uitvoering en bespreking van beoordeling van eindwerken om de intersubjectiviteit te vergroten. De beoordeling van de stage wordt in samenspraak met de mentor van de stageschool vastgesteld door de begeleider van De Kempel, op basis van de Kempelscan die door de student en de mentor is ingevuld. Het panel vindt de Kempelscan een zeer goed instrument om op objectieve wijze te beoordelen of de student de competenties beheerst. Het panel vindt het onderscheid tussen de versies voor de observatie op klasniveau (in te vullen door de mentor) en op een meer algemeen niveau (in te vullen door de directeur en de tutor) een goede gedachte. Het panel waardeert ook dat de inbreng van het werkveld bij de praktijkbeoordeling groot is, doordat twee derde van de input voor de beoordeling door hen geleverd wordt.

De betrouwbaarheid van de beoordeling hangt ook samen met de inhoudelijke en toetstechnische deskundigheid van de examinatoren. De examencommissie organiseert twee bijeenkomsten per jaar om deze deskundigheid te vergroten. De afgelopen jaren is aandacht besteed aan het schrijven van open en meerkeuzetoetsvragen en aan het schrijven van toetsdoelen volgens de taxonomie van Bloom.

Kwaliteitsborging

De examencommissie bestaat uit vijf leden en is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de toetsing en de borging van het hbo-niveau van het diploma. De examencommissie adviseert bij intake en het bindend studieadvies in de propedeuse en neemt besluiten over vrijstellingsverzoeken. Het panel heeft in het gesprek met de examencommissie kunnen vaststellen dat de examencommissie haar taak zeer gedegen heeft ingevuld en duidelijk *in control* is.

Voor de borging van de kwaliteit van toetsing en beoordeling is een Toetsingskader opgesteld en worden door de toetscommissie onder verantwoordelijkheid van de examencommissie vooraf alle toetsen beoordeeld aan de hand van de criteria uit het Toetsingskader. Op basis van de feedback worden de toetsen zo nodig vóór afname aangepast.

Achteraf vindt een toets- en itemanalyse plaats bij de schriftelijke kennistoetsen en worden de specifieke scores van inleveropdrachten bekeken om de validiteit en betrouwbaarheid van de toets te beoordelen. Een externe controle wordt uitgevoerd door het Centrum voor Onderwijs & Leren van de Universiteit Utrecht. Deze controle bestaat uit een check achteraf op een steekproef van toetsen aan de hand van een checklist. De bevindingen worden besproken met de docenten (toetsconstructeurs) en er worden afspraken gemaakt die tot verbetering kunnen leiden in het daarop volgende studiejaar. De examencommissie ziet dat de aanpak door de toetscommissie en het gesprek met de docenten tot verbetering leiden, zo vertelde ze het panel tijdens het bezoek. Het panel heeft tijdens het bezoek een representatieve set toetsen ingezien. Deze voldoen aan de kwaliteitscriteria en ook de gegeven beoordelingen en feedback zijn naar het oordeel van het panel in orde.

Realisatie van de beoogde eindkwalificaties

De realisatie van de beoogde eindkwalificaties wordt aangetoond door het geheel aan toetsen in de laatste twee studie jaren, in het bijzonder aan de hand van de beoordeling van de pedagogische competentie, de didactische competentie rekenen/wiskunde, het meesterstuk (theorie en praktijk) en de stage. In het *Challenge Program* zijn de beoordelingen van *Leadership & Education*, het onderzoek (theorie en praktijk) en de stage cruciaal. Het panel vindt de combinatie van deze toetsen een geschikte wijze om het geheel aan gerealiseerde eindkwalificaties vast te stellen. Het doet recht aan de breedte van het beroep en wat een afgestudeerde moet kunnen laten zien in de praktijk.

Het panel heeft van een steekproef van studenten (zie bijlage 6) de resultaten op deze onderdelen, inclusief beoordeling door de opleiding, bestudeerd en met de opleiding tijdens het locatiebezoek besproken. Het panel heeft vastgesteld dat alle bestudeerde werkstukken voldoende tot goed zijn en dat de gegeven cijfers voldoende overeenkomen met het aangetroffen niveau. In een aantal gevallen week het oordeel van de opleiding enigszins af van dat van het panel, maar dit bleek tijdens het bezoek verklaarbaar doordat het eindcijfer mede tot stand komt op basis van een eindgesprek over het onderzoeksrapport.

De Kempelscan is een goed instrument om de beroepsmatige competenties in de praktijk te beoordelen. Het meesterstuk in de reguliere opleiding en het onderzoek in het *Challenge Program* zijn geschikt om de onderzoeksvaardigheden van de student te beoordelen. De opbouw in het theoretische en het handelingsdeel werkt goed. Het panel vond het gehanteerde beoordelingsformulier minder geschikt: de criteria zijn in een aantal gevallen negatief geformuleerd en geven dus niet aan wat een student wel moet laten zien om er punten voor te krijgen. Daarnaast nodigde het niet erg uit tot een inhoudelijke beoordeling. De examinatoren met wie het panel tijdens het bezoek gesproken heeft, lieten weten dat ze deze problemen onderkend hebben op basis van een recente evaluatie en dat er inmiddels een nieuw formulier is voor 2014-2015. Het panel stelt met waardering vast dat de opleiding tijdig zelf de tekortkomingen had gesignaleerd en voortvarend heeft opgepakt. Het nieuwe beoordelingsformulier is een goed instrument.

Het panel heeft tijdens het bezoek gesproken met een aantal alumni en met vertegenwoordigers van het werkveld. In beide gesprekken kwam duidelijk naar voren dat de afgestudeerden goed voorbereid zijn op het werken in de praktijk en dat men tevreden is over de opleiding van De Kempel.

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat De Kempel een goed systeem van toetsing heeft en dat de kwaliteitsborging goed georganiseerd is. De examencommissie is *in control* en door de aanpak van de toetscommissie vertoont de kwaliteit van de toetsen een opgaande lijn.

Op basis van de steekproef stelt het panel vast dat de afgestudeerden het beoogde eindniveau realiseren. Het beoordelingsformulier is recent verbeterd en is nu geschikt om sturing te geven aan het werk van de studenten en om tot een goede beoordeling te komen die op de juiste gronden onderscheid maakt tussen 'voldoende' en 'goed'.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

3 Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel voltijd	Oordeel deeltijd
<i>Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties</i>	goed	goed
<i>Standaard 2 Oriëntatie van het programma</i>	goed	goed
<i>Standaard 3 Inhoud van het programma</i>	goed	goed
<i>Standaard 4 Vormgeving van het programma</i>	goed	goed
<i>Standaard 5 Instroom</i>	goed	goed
<i>Standaard 6 Studeerbaarheid</i>	goed	goed
<i>Standaard 7 Duur</i>	voldoende	voldoende
<i>Standaard 8 Personeelsbeleid</i>	goed	goed
<i>Standaard 9 Kwaliteit van het personeel</i>	goed	goed
<i>Standaard 10 Kwantiteit van het personeel</i>	goed	goed
<i>Standaard 11 Materiële voorzieningen</i>	goed	goed
<i>Standaard 12 Studiebegeleiding</i>	goed	goed
<i>Standaard 13 Evaluatie resultaten</i>	goed	goed
<i>Standaard 14 Verbetermaatregelen</i>	goed	goed
<i>Standaard 15 Betrokkenheid bij kwaliteitszorg</i>	goed	goed
<i>Standaard 16 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties</i>	goed	goed

Overwegingen en conclusie

Het visitatiepanel beoordeelt alle inhoudelijke standaarden als 'goed'. Op grond van de NVAO-beslisregels kent het panel daarom de kwalificatie 'goed' als eindoordeel toe.

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding tot leraar Basisonderwijs van Hogeschool De Kempel als **goed**.

4 Aanbevelingen

Het panel stelt vast dat de opleiding op alle punten ruimschoots aan de basiskwaliteit voldoet. Voor een verdere versterking van het programma doet het panel de volgende aanbevelingen.

1. Het panel adviseert studenten meer te stimuleren zelfstandig op zoek te gaan naar literatuur, ter versterking van hun onderzoekende houding (standaard 2).
2. Het panel adviseert bij de professionalisering er naar toe te werken dat alle docenten beschikken over onderzoeksvaardigheden (standaard 9).
3. Het panel adviseert een alumnibeleid te ontwikkelen waardoor alumni structureel bij de opleiding betrokken blijven (standaard 15).

5 Bijlagen

Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding

Het opleidingsprogramma van Hogeschool de Kempel krijgt inhoudelijk vorm op basis van:
Europese eisen aangaande het denk- en werkkniveau van HBO-professionals (Dublin-descriptoren);
Landelijke eisen met betrekking tot de beheersing van (vak)kennis zoals geformuleerd in de kennisbases voor schoolvakken en in de generieke kennisbasis (Kennisbases Pabo);
Landelijk vastgestelde startbekwaamheidseisen voor leraar basisonderwijs (competenties).

De Kempelcompetenties zijn direct afgeleid van de SBL-competenties voor het Primair Onderwijs (PO), die vanaf 2006 als bekwaamheidseisen zijn opgenomen in de Wet op de beroepen in het onderwijs (Wet BIO). Het SBL formuleerde zeven competenties: vier ten aanzien van direct onderwijs in de klas (pedagogisch, didactisch, organisatorisch en interpersoonlijk), twee ten aanzien van samenwerking (in het team en met de omgeving) en een ten aanzien van de eigen persoonlijke ontwikkeling (sturing). De Kempel heeft (in overleg met de andere Interactum Pabo's) er voor gekozen de competentie 'sturing van de eigen ontwikkeling' te vervlechten met de overige zes competenties.

De Kempelcompetenties spelen een leidende rol in het onderwijs en een sturende rol als het gaat om de ontwikkeling (en beoordeling) van studenten tot startbekwame leraren in de praktijk. De Kempelcompetenties borgen het wettelijk minimumniveau van de beroepsbekwaamheid en worden als eindkwalificaties onderschreven door vertegenwoordigers van het beroepenveld omdat ze (als SBL-competenties) zijn ontstaan uit een dialoog binnen de beroepsgroep van leraren en door de beroepsgroep zelf ook gehanteerd worden.

1.1 Drie dimensies

Binnen iedere competentie onderscheidt de Kempel drie dimensies:

- het effectief handelen in beroepssituaties (dit wordt zichtbaar in de authentieke beroepspraktijk, maar ook in gesimuleerde situaties);
- de conceptuele reflectie (reflectie op concepten achter vakinhouden, dat wil zeggen kennis van vakinhouden en verantwoording van de keuzes die in verschillende beroepssituaties gemaakt worden, vanuit die kennis);
- de reflectie vanuit de persoonlijke beroepsidentiteit (beroepsmatig handelen wordt ook gekleurd door opvattingen over mens en maatschappij en door de persoonlijkheid van de leraar).

Ontwikkeling binnen de drie dimensies wordt gevoed vanuit de sturing van de professionele ontwikkeling. Van studenten wordt verwacht dat ze in toenemende mate zelfstandig kunnen pendelen tussen deze drie dimensies en dat ze zelfgestuurd leren (autonoom en zelfstandig leren).

1.2 Sturing professionele ontwikkeling

De Kempel streeft naar leraren die in staat zijn om vorm te geven aan hun eigen ontwikkeling, de ontwikkeling van kinderen en de ontwikkeling van de organisatie(s) waarin ze werkzaam zullen zijn. De student geeft in toenemende mate zelf sturing aan zijn leerproces.

De begeleiding van studenten tot zelfsturing krijgt in het curriculum van De Kempel aandacht door o.a.:

aan te sluiten op het niveau van betrokkenheid van studenten (betrokkenheid op het ik, de taak, de ander en de organisatie);

het creëren van mogelijkheden waarin studenten met andere wijzen van leren in aanraking komen (samenwerkend leren);

ervoor te zorgen dat de student in toenemende mate 'agency' heeft over wat en hoe er geleerd wordt (cyclisch successief model, van docentsturing, via gedeelde sturing naar zelfsturing);

studenten te voorzien van voldoende en rijke feedback en feedforward;
 het bieden van mogelijkheden en ruimte voor het nemen van initiatieven en (gedeelde)
 verantwoordelijkheid voor het leren en de eigen ontwikkeling.

1.3. Kernen

De competenties zijn in feite containerbegrippen. Om deze competenties nader te concretiseren onderscheiden we binnen elke competentie enkele kerntaken/kernopgaven die we voortaan kernen noemen (tabel 1). Vanzelfsprekend bestaat er een nauwe samenhang tussen de kernen. De drie dimensies die we per competentie onderscheiden, komen terug in elke kern. Voor alle opleidingsfasen gelden per competentie dezelfde kernen. De mate van diepgang, complexiteit en de reikwijdte van de kernen nemen per opleidingsfase toe. Vanuit deze kernen met de bijbehorende drie dimensies vindt vervolgens de verdere concretisering in de vorm van prestatie-indicatoren plaats, die zowel ontwikkelingsgericht (formatief) als selectief (summatief) ingezet kunnen worden.

Tabel 1. Overzicht competenties en competentiekernen

Competentie	Kern	Inhoud kern
Interpersoonlijk competent	1.1	Het scheppen van een vriendelijke en coöperatieve sfeer die leidt tot samenwerken
	1.2	Het stimuleren van communicatie
Pedagogisch competent	2.1	Het creëren van een veilig en stimulerend pedagogisch klimaat voor alle leerlingen in de groep
	2.2	Planmatig sociaal-emotionele ondersteuning bieden aan een leerling (handelingsplan)
Didactisch competent	3.1	Het adaptief omgaan met verschillen in de groep
	3.2	Het creëren van een krachtige leeromgeving
	3.3	Het leren leren
Organisatorisch competent	4.1	Klassenmanagement op groepsniveau
	4.2	Het organiseren van een activiteit en rekening houden met de organisatie op schoolniveau
Omgaan met collega's	5.1	Formeel en informeel overleg met collega's
	5.2	Een constructieve bijdrage aan schoolontwikkeling (actieonderzoek)
Omgaan met de omgeving	6.1	Omgaan met opvoeders
	6.2	Omgaan met zorginstellingen
	6.3	Omgaan met (sociaal-)culturele en levensbeschouwelijke instellingen

1.4 Contextvariabelen

Bij de beschrijving van de kernen van de eerste vier competenties, die rechtstreeks gericht zijn op de onderwijspraktijk in de klas, wordt uitgegaan van vier contextvariabelen. De contextvariabelen geven de omstandigheden en voorwaarden aan, waarin de student moet aantonen over de betreffende competenties te beschikken. De contextvariabelen nemen toe in moeilijkheidsgraad gedurende de opleiding.

Deze contextvariabelen zijn:

groepering (werken met een groep, werken met groepjes, de klas als homogene groep, de klas als heterogene groep met aandacht voor verschillen tussen leerlingen);
 duur tijdens welke de beschreven competentie getoond moet worden;
 verantwoordelijkheid en initiatief (mate van verantwoordelijkheid van de student, respectievelijk de mentor);

complexiteit van (les)processen:

de diversiteit en diepgang van de rol van de student als leraar,
 sturingsregime in de praktijk (weinig inbreng van kinderen, dan wel passende inbreng)

De competenties 'samenwerken met collega's' en 'samenwerken met de omgeving' kennen geen gedifferentieerde contextvariabelen, omdat de student daar opereert buiten de reguliere klassenpraktijk. De beschrijving van die context is steeds, net als bij de overige competenties, opgenomen in de competentiebeschrijvingen.

Tabel 2. Contextvariabelen per fase van de opleiding

	Propedeuse (P)	Kernfase jaar 1 (K1)	Kernfase jaar 2 (K2)
Groepering	Overwegend met kleine groepjes kinderen (P1) Overwegend met kleine groepjes kinderen in een klas als homogeen benaderde groep (P2)	De klas als homogeen benaderde groep (K1-1 ^e) De klas als homogeen benaderde groep en extra aandacht voor klein groepje met overzicht over de gehele groep (K1-2 ^e)	De klas als heterogeen benaderde groep Binnen de groep zicht op verschillen en aandacht voor individuele zorg en zorg aan groepjes kinderen
Duur	Losstaande lesactiviteit (P1) Losstaande lesactiviteit en twee aaneengesloten activiteiten mét lesovergang (P2)	Losstaande lesactiviteit passend binnen bestaand programma en aaneengesloten activiteiten (K1-1 ^e) Lesactiviteiten binnen bestaand programma en volledige dagdelen mét lesovergangen (K1-2 ^e)	Aaneengesloten lesactiviteiten passend binnen bestaand programma gedurende een dagdeel (K2-1 ^e) Aaneengesloten lesactiviteiten passend binnen bestaand programma gedurende meerdere aaneengesloten dagen (K2-2 ^e)

<p>Verantwoordelijkheid en initiatief</p>	<p>De student vaart op impulsen van buiten (aansturing door de mentor en/of opdrachten) en incidenteel op eigen ingebrachte ontwikkelbehoeften (P1)</p> <p>De student vaart op impulsen van buiten (aansturing door de mentor en/of opdrachten) en structureel op eigen ingebrachte ontwikkelbehoeften (P1)</p> <p>Uitvoering van activiteiten in nabijheid van de mentor</p> <p>De communicatie richt zich op de eigen activiteiten en de direct betrokkenen</p>	<p>De student werkt planmatig op basis van eigen ingebrachte ontwikkelbehoeften én op impulsen van buiten</p> <p>Uitvoering van activiteiten waarbij de mentor op afstand is</p> <p>De communicatie richt zich op de eigen activiteiten en op situaties die zich binnen en buiten de klas voordoen (ouders-teamkamer)</p>	<p>De student werkt planmatig op basis van persoonlijke ontwikkelbehoeften</p> <p>De student is verantwoordelijk voor afstemming met en overleg over (zijn planning voor) de stagesituatie</p> <p>Initiatief voor activiteiten bij de student</p> <p>Coaching door de mentor</p> <p>De communicatie richt zich op de eigen activiteiten én op situaties op klassen- en schoolniveau (ouders-teamkamer-collegiaal overleg)</p>
---	---	---	---

<p>Complexiteit van lesprocessen</p>	<p>Overwegend methode-volgende lesuitvoeringen</p> <p>Overwegend mentor-volgende lesuitvoeringen</p> <p>Voornamelijk op basis van leerkracht-sturing</p> <p>Specifieke problematieken worden opgemerkt en de student observeert de mentor in het handelen daarin</p>	<p>Methode-aangepaste lesactiviteiten</p> <p>Wisselwerking mentor-afhankelijk en mentor-onafhankelijk handelen</p> <p>Les wordt ook gestuurd door inbreng van leerlingen</p> <p>Specifieke problematieken worden opgemerkt en de student ontplooit verantwoorde handelingsinitiatieven</p>	<p>De totale klas 'managend', dus inclusief planning, uitvoering en evaluatie van hoofd instructie, instructiegroepen en eventuele individuele trajecten</p> <p>Methode-aangepaste lesactiviteiten</p> <p>Mentor-onafhankelijk handelen</p> <p>Student is in staat passend te variëren in mate van sturing aan leerlingen (stimulerend, leidend, begeleidend)</p>
--------------------------------------	--	--	---

Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma

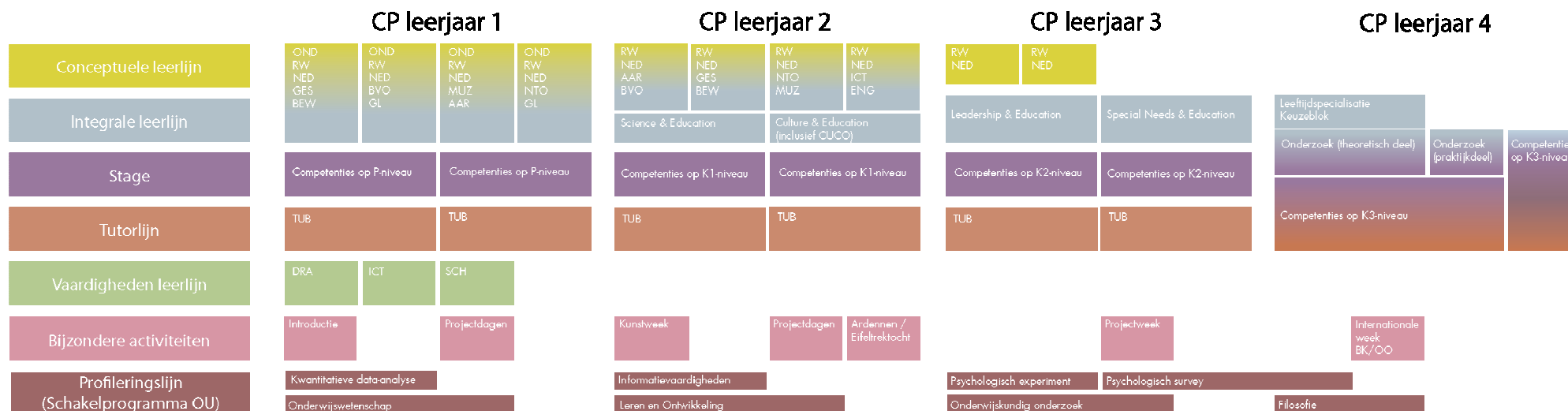
Schematisch curriculumoverzicht voltijd opleiding

	P-fase				K1-fase				K2-fase				K3-fase		
Conceptuele leerlijn	NED RW GES MUZ	RW BVO SCH AAR	NED DRA BVO AAR	RW GES NTO GL	RW AAR BVO GL	NED GES NTO ENG	RW BEW	OND RW NTO BEW GL	OND NED BVO DRA MUZ	RW NED	RW NED				
Integrale leerlijn	OND	OND	OND AAR ICT	OND NTO ICT	OND RW ICT	OND GES ICT	OND RW NTO BEW GL	OND NED BVO DRA MUZ	Pedagogische competentie Didactische competentie EXP Didactische competentie OMW Leergang BEW / ICT&Media		Didactische competentie NED Didactische competentie RW Leergang BEW / ICT&Media		Leeftijdspecialisatie Kauzeblok		
Stage	Competenties op P-niveau		Competenties op P-niveau		Competenties op K1-niveau		Competenties op K1-niveau		Competenties op K2-niveau		Competenties op K2-niveau		Meesterstuk (theoretisch deel)	Meesterstuk (praktijkdeel)	Competenties op K3-niveau
Tutorlijn	TUB		TUB		TUB		TUB		TUB		TUB		Competenties op K3-niveau		
Vaardigheden leerlijn	BVA ICT	BVA BEW	BVA	ICT ENG	SCH	MUZ DAN	BVA (SCH)			COM	COM				
Bijzondere activiteiten	Introductie	Project	Project	Project Erfgoed	Kunstweek	Project	Project	Ardennen / Eifelreiktocht BST	Visie BST	Visie	Visie Project	Visie	Internationale week BK/CO		
Profileringslijn												OGO, Jenaplan, CuCo			

Schematisch curriculumoverzicht deeltijd opleiding

	P-fase				K1-fase				K2-fase				K3-fase		
Conceptuele leerlijn	NED RW GES MUZ	RW BVO SCH AAR	NED DRA BVO AAR	RW GES NTO GL	RW AAR BVO GL	NED GES NTO ENG	RW BEW	NED	RW NED	RW NED					
Integrale leerlijn	OND	OND	OND AAR ICT	OND NTO ICT	OND RW ICT	OND GES ICT	OND RW NTO BEW GL	OND NED BVO DRA MUZ	Pedagogische competentie Didactische competentie EXP Didactische competentie OMW Cultuurcoördinator	Didactische competentie NED Didactische competentie RW Cultuurcoördinator	Leeftijdsspecialisatie Keuzeblok				
Stage	Competenties op P-niveau		Competenties op P-niveau		Competenties op K1-niveau		Competenties op K1-niveau		Competenties op K2-niveau		Competenties op K2-niveau		Meesterstuk (theoretisch deel)	Meesterstuk (praktijkdeel)	Competenties op K3-niveau
Tutorlijn	TUB		TUB		TUB		TUB		TUB		TUB		Competenties op K3-niveau		
Vaardigheden leerlijn	BVA ICT	BVA BEW	BVA	ICT ENG	SCH	MUZ DAN	BVA (SCH)		COM		COM				
Bijzondere activiteiten	Introductie	Project	Project	Project Erfgoed	Kunstweek	Project	Project	Ardennen / Eifelreiktocht BST	Visie BST	Visie	Visie Project	Visie		Internationale week BK/OO	
Profileringlijn												OGO, Tenaplan, CuCo			

Schematisch curriculumoverzicht Challenge Program

Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris

De heer prof. dr. M.J. M. Vermeulen (voorzitter)

De heer Vermeulen is ingezet als panellid vanwege zijn zeer brede en ook internationale deskundigheid op het gebied van onderwijs in al zijn aspecten. De heer Vermeulen is adviseur/toezichthouder. Hij is hoogleraar strategie-analyse voor non profit organisaties bij TIAS School for Business and Society. Binnen deze school is hij al vijftien jaar nauw betrokken bij de opleiding van managers en bestuurders in het onderwijs. Tot 2012 was hij directeur van IVA Beleidsonderzoek en Advies, een aan Tilburg University gelieerd onderzoeksinstituut dat zich specialiseert in toegepast onderzoek naar complexe beleidsproblemen en daarmee samenhangende adviesvraagstukken onder meer op het gebied van arbeid, onderwijs, veiligheid, zorg&welzijn, cultuur en sociale zekerheid. Hij is zowel aan Tilburg University als aan de Open Universiteit Nederland hoogleraar Onderwijs sociologie met daarbinnen een specialisme in het toegepast onderzoek op het gebied van de relatie tussen onderwijs, arbeidsmarkt en economie. Een belangrijk toepassingsgebied is de arbeidsmarkt van de onderwijssector zelf. Daarnaast verricht hij toekomstverkenningen en werkt hij regelmatig als adviseur voor grote onderwijsinstellingen (marktverkenning, strategische positionering, managementontwikkeling) en voor het ministerie van OCenW (sturing van de onderwijssector, arbeidsmarkt sociale zekerheid in onderwijs, organisatieontwikkeling. Op dit gebied werkte hij ook regelmatig in Centraal en Oost-Europa en recent in Zuid-Afrika. Hij was tot begin 2014 lid van de raad van Toezicht van Signum (basisonderwijs Den Bosch e.o.) en voorzitter van de Raad van Toezicht van het Wellantcollege (groen vmbo/mbo). De heer Vermeulen heeft vanuit eerdere visitaties kennis van de accreditatiesystematiek.

Opleiding:

1996	Promotie aan de Universiteit van Amsterdam, dissertatie "Human Capital in the Hinterland"
1987	Sociologie, specialisatie Onderwijs sociologie, Katholieke Universiteit Brabant
1982	Nieuwe Leraren Opleiding Maatschappijleer/geschiedenis, Möllerinstituut Tilburg
1978	Atheneum-A

Werkervaring:

2012 – heden	Adviseur/toezichthouder vanuit management BV V-square BV
2007 – heden	Hoogleraar onderwijs sociologie Universiteit van Tilburg, leerstoel Beroepsvormingsprocessen in de onderwijssector
2006 – 2012	Directeur IVA Tilburg
2002 – heden	Hoogleraar onderwijs sociologie, leerstoel scholing en arbeidsmarkt bij de Open Universiteit
2002 – 2006	Hoogleraar-directeur van het Ruud de Moor Centrum voor professionalisering van onderwijsgevendenden van de Open Universiteit Nederland
1999 – heden	Hoogleraar strategie analyse non profit & Academic director a.i. public governance lab bij Tias Nimbas Business School (Universiteit van Tilburg)
1998 – heden	Academic Director masterprogramma Management in Education bij de TiasNimbas Businessschool aan de (Universiteit van Tilburg) (nevenfunctie)
1992 – 2002	Senior onderzoeker/hoofd afdeling onderwijs onderzoek bij het IVA-Tilburg
1987 – 1992	Onderzoeker/projectleider bij TNO beleidsstudies en bij de Erasmus universiteit
1982 – 1987	Docent maatschappijleer en sociologie in het middelbaar en hoger beroepsonderwijs

Bestuursfuncties:

- 2007 – heden Lid Raad van Toezicht stichting Signum (Basisonderwijs 's-Hertogenbosch)
- 2008 – heden Vereniging voor onderwijsresearch/bestuurslid van de sectie OOMO (onderwijs sociologie)
- 2009 – heden Voorzitter RvT Wellant College (AOC)
- 2012 – heden Commissaris Zayaz (Woningbouwcorporatie)
- 2013 – heden Voorzitter stuurgroep onderwijs onderzoek NRO
- 2013 – heden Lid raad van Toezicht Landelijk kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst
- 2014 – heden Lid Zuidelijke Rekenkamer

Adviescommissies

- 2013 – 2014 Adviescommissie Toekomst Lerarenopleiding Noord Nederland (voorzitter)
- 2012 – 2013 Adviescommissie macrodoelmatigheid voormalig Amarantis werkgebied (voorzitter)
- 2012 – heden Board of Examinations TiasNimbas Business School (vice chair)
- 2011 – heden Evaluatiecommissie Top Institute Educational Research TIER (voorzitter)
- 2010 – heden Raad van Advies Interuniversitair centrum voor onderwijs onderzoek ICO
- 2009 – 2011 Platform Betatechniek, auditcommissie techniek Pabo (voorzitter)
- 2007 – 2011 Geassocieerd lid Onderwijsraad
- 2006 – heden Adviescommissie leerlingen- en studentenraming OCenW (voorzitter)
- 2006 – 2011 Programmaraad Sectorbestuur Onderwijsarbeidsmarkt
- 2006 – 2011 Expertpanel OECD/CERI *Schooling for Tomorrow*
- 2006 – 2010 Adviescommissie Rotterdams Onderwijsbeleid
- 2006 – 2008 Adviescommissie terugdringing bureaucratie onderwijs
- 2004 – 2005 Voorzitter commissie proefaccreditatie Interactum Pabo's
- 2003 – 2005 Lid van de raad van advies ITS Nijmegen
- 2002 – 2003 Visitatiecommissie lerarenopleiding basisonderwijs
- 2002 – 2005 Lid commissie van advies onderwijsstatistiek (CCS/CBS)
- 1991 – 2002 Adviescommissie leerlingen- en studentenraming OCenW (lid)

De heer J.D. Linckens

De heer Linckens is ingezet vanwege zijn werkvelddeskundigheid op het gebied van primair onderwijs. Hij is lid van het College van Bestuur van Stichting kom Leren te Maastricht, waar hij verantwoordelijk is voor onderwijs & ICT, financiën en huisvesting. Hij is jarenlang (algemeen) directeur primair onderwijs geweest. De heer Linckens heeft deelgenomen aan de NQA-audittraining hoger onderwijs. Voor deze visitatie heeft de heer Linckens onze handleiding voor panelleden ontvangen en is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

- Diverse vakgerichte deelopleidingen
- 2000 – 2002 Magistrum managementopleiding (tweejarig Fontys hogescholen)
- 1998 – 2000 Effectief Communiceren (tweejarig trainingstraject)
- 1974 – 1978 Pedagogische Academie (onderbreking militaire dienst)

Werkervaring:

- 2014 – heden Lid College van Bestuur – Stichting kom Leren - Maastricht
- 2005 – 2013 Algemeen directeur primair onderwijs

- 2003 – 2004 Interim directeur (combinatietaak met directeursfunctie)
Part-time Freelance consultant (advies VVE-GOA trajecten)
- 1998 – 2005 Directeur primair onderwijs (te Oirsbeek)
- 1997 – 2001 Directeur/ directie huisvesting en bestuurssecretariaat (combinatiefunctie met vorige en volgende functie), te Schinnen
- 1983 – 1998 Directeur/ leraar primair onderwijs (combinatiefunctie te Doenrade)
- 1978 – 1983 Leraar primair onderwijs

Bestuurlijke ervaring:

- 15 jaar lid gemeentelijke onderwijscommissie
- 3 jaar lid gemeentelijke commissie algemeen beleid
- diverse bestuursfuncties verenigingen en instellingen
- diverse bestuursfuncties overleg primair onderwijs (opleiden in school, PO tafel Limburg)

Mevrouw E.M. Suasso de Lima de Prado

Mevrouw Suasso de Lima de Prado is ingezet vanwege haar deskundigheid op het gebied van pabo en leren en innoveren en vanwege haar inzicht in de internationale ontwikkelingen in dit werkveld. Mevrouw Suasso de Lima de Prado is docent pedagogiek/onderwijskunde en tutor master Leren en Innoveren aan Saxion Hogeschool en programmaleider en beleidsadviseur Opleiden in de School aan Academische Opleidingsschool Twente. Daarnaast is zij trajectcoördinator bij Vereniging Lerarenopleiders Nederland (Velon), waar zij tevens zelf geregistreerd lerarenopleider is. Mevrouw Suasso de Lima de Prado heeft bijgedragen aan diverse congressen in zowel binnen- als buitenland en meegewerkt aan diverse projecten in Suriname. Mevrouw Suasso de Lima de Prado heeft ervaring met visitaties. Voor deze visitatie heeft mevrouw Suasso de Lima de Prado onze handleiding voor panelleden ontvangen en is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

- 1991 – 1993 Omscholingscursus Montessori basisonderwijs - Hogeschool Edith Stein Hengelo
- 1985 – 1992 MO-A en MO-B pedagogiek
 - 1992 H.K.P. (Hogere Kaderopleiding Pedagogiek), Beroepvariant orthopedagogiek met als afstudeerrichting management en beleid, eerstegraads bevoegdheid - Noordelijke Hogeschool te Zwolle
 - 1988 H.S.A.O. (Hoger Sociaal Agogisch Onderwijs), tweedegraads bevoegdheid - Noordelijke Hogeschool te Zwolle
 - 1988 H.P.O. (Hoger Pedagogisch Onderwijs), tweedegraads bevoegdheid - Noordelijke Hogeschool te Zwolle
- 1988 – 1989 Muziek basisonderwijs - Dr. Gehrels-instituut
- 1984 – 1985 Applicatiecursus basisonderwijs - Pabo te Deventer
- 1976 – 1980 Akte-A en akte-B - Kleuterleidsters Opleidingsschool te Apeldoorn

Werkervaring:

- 2011 – 2014 Tutor Master Leren en Innoveren - Saxion Hogeschool
- 2006 – heden Programmaleider en beleidsadviseur Opleiden in de School - Academische Opleidingsschool Twente – Saxion Lerarenopleiding Hengelo
- 1994 – heden (Hoofd) docent pedagogiek/onderwijskunde - Saxion Hogeschool
Beroepsregistratie lerarenopleider - Vereniging Lerarenopleiders Nederland (Velon)
- 1995 – 2009 (Hoofd) docent - Hogeschool Edith Stein

- 1994 – 2009 Begeleiden van studenten in de praktijk (opleidingsscholen) en op de hogeschool, Pabo en tweedegraads lerarenopleiding - Hogeschool Edith Stein
- 1994 – 2003 Docent - Montessori-opleiding
- 1979 – 1997 Leerkracht basisonderwijs en vakleerkracht muziek in alle jaargroepen

Overig:

- 2013 – 2018 Geregistreerd lerarenopleider – Velon/SRLo
- 2013 – heden Trajectcoördinator Velon beroepsstandaard en registratie lerarenopleiders
- 2012 Lid Werkgroep Kennisbasis Pabo
- 2009 – 2011 Project Krachtig Meesterschap
- 2009 – 2011 Twinnig-project Suriname – Nederland
- 2008 Inservice training hoofdkleuterleidsters Suriname in samenwerking met SLO (Stichting Leerplanontwikkeling Enschede) op basis van curriculumanalyse Suriname
- 2008 – 2012 Lid kenniskring Rich Media & Teacher Learning
- 2002 – heden Voorzitter werkgroep Opleiden in de School – Twentse Partnerschappen
- 2002 – 2006 Lid taakgroep toetsing
- 2003 – 2009 Projectleider - Pilot vraaggestuurd curriculum
- 2003 – 2007 Vakgroepvoorzitter Pedagogiek / Onderwijskunde
- 2003 – 2005 Secretaris medezeggenschapsraad - Edith Stein/OCT
- 1997 – 2002 Voorzitter Werkgroep Montessori-Opleiders

Publicaties (meer op aanvraag):

- Institute of Education, University of London (2012), Snoek, M., Spil, S., Berg, E. van den, Suasso de Lima de Prado, E.M.; In search of teacher excellence: honours programmes and the recognition of teacher excellence in the Netherlands, Vol 8, No2 (2012)
<http://www.reflectingeducation.net/index.php/reflecting/article/view/117>
- Tijdschrift voor lerarenopleiders (2011), Berg, E. van den. & Suasso de Lima de Prado, E.M. Kenmerken van excellent leraarschap in beeld. Tijdschrift voor Lerarenopleiders, 32(4), 16-22.
- Didactief (2011), Berg, E. van den & Suasso de Lima de Prado, E.M. *Uitblinken op video*. Didactief, 41(5), 7-9.
- Multimedia cases voor het project 'Actief Leren' Suriname (2011), Berg, E. van den, Glaser, R., Suasso de Lima de Prado, E.M., Gadum, D., Ramlal, V., Heinze, I., Fernand, C. Actief Leren; 12 Onderwijsthema's met 34 multimedia cases.
- Aanvraagdossier Toetsing Opleidingsschool Twente, Redactie Suasso de Lima de Prado, E.M. (2009). Regionaal samenwerkingsverband Opleiden in de School: Eerste tranche VCPOCT/HES en OPOA/HES & Tweede tranche HES/TEP (Twents Educatief Partnerschap).

De heer L. van Rooijen

De heer Van Rooijen is ingezet als studentlid. Hij volgt de opleiding tot Leraar Basisonderwijs (Pabo) aan Hogeschool Leiden, waar hij voorzitter is van de studentenraad en lid van het dagelijks bestuur. Ook is hij betrokken bij het nieuwe curriculum, proefstuderen, mede geven van college *Onderzoek doen*, lid van de opleidingscommissie en geeft hij voorlichting aan aankomende studenten en op middelbare scholen en open dagen. De heer Van Rooijen is representatief voor de primaire doelgroep van de opleiding en beschikt over studentgebonden deskundigheden met betrekking tot de studielast, de onderwijsaanpak, de voorzieningen en de kwaliteitszorg bij opleidingen in het domein. Voor deze visitatie is de heer Van Rooijen aanvullend individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2009 – heden Leraar Basisonderwijs (Pabo) - Hogeschool Leiden
2002 – 2008 WVO - Kaj Munk College te Hoofddorp

Werkervaring:

2013 – 2014 Studentenraad Hogeschool Leiden; Voorzitter
2012 – heden Trainer & Train-de-Trainer-trainer - Trainingen op Maat (ToM)
2012 – 2013 Studenten Overleg Medezeggenschap (SOM); Bestuurder (fulltime)
2011 – 2012 Studentenraad Hogeschool Leiden; Secretaris
2010 – 2013 Teamleider - Monsterscore Sampling & Promoties
2008 – 2009 Sales Employee (fulltime) - WE Netherlands BV
2005 – 2008 Winkelmedewerker & caissier - Intergamma - KARWEI

Mevrouw dr. M.J.H. van der Weiden

Mevrouw Van der Weiden is ingezet als NQA-auditor. Zij heeft meer dan tien jaar ervaring met visiteren en kwaliteitszorg in alle sectoren van het hoger onderwijs (hbo en wo). Verder heeft zij twintig jaar ervaring met onderwijsmanagement en onderwijsbeleid in het mbo, hbo, wo en internationaal onderwijs. Mevrouw Van der Weiden heeft in het voorjaar van 2012 deelgenomen aan de training van de NVAO en de intervisie in december 2012. Zij is gecertificeerd secretaris.

Opleiding:

1978 – 1986 Rijksuniversiteit Utrecht, Klassieke taal- en letterkunde
1972 – 1978 Rijksuniversiteit Utrecht, Psychologie

Werkervaring:

2012 – heden Freelance secretaris en projectleider QANU en NQA; zelfstandig onderwijskundig adviseur (Marianne van der Weiden Onderwijsadvies)
2004 – 2012 Manager Strategie en Onderwijs bij de MBO Raad
1998 - 2004 Academic Registrar bij het Institute of Social Studies, Den Haag
1998 Hoofd bureau Procesmanagement Lerarenopleidingen bij de HBO-raad
1987 – 1998 Beleidsmedewerker Onderwijs bij de VSNU (Projectleider visitatiestelsel onderwijs, aansluiting vwo-wo)
1987 – 1991 Onderzoeker NWO bij de Katholieke Universiteit Nijmegen (Radboud Universiteit) (voorbereiding dissertatie)
1986 Onderwijsbeleidsmedewerker Subfaculteit Psychologie, Katholieke Universiteit Brabant (Tilburg University)
1981 - 1986 Onderwijskundig onderzoeker IOWO (instituut voor onderwijskundige dienstverlening), Katholieke Universiteit Nijmegen (Radboud Universiteit)
1979 - 1981 Onderwijsstimuleringsmedewerker Politicologie, Internationale Betrekkingen, Katholieke Universiteit Nijmegen (Radboud Universiteit)

Bijlage 4: Bezoekprogramma

11 september 2014
Lokaal 233

Tijdstip	Thema	Deelnemers	
09.30-10.30	Ontvangst en	Panel	
10.30-11.00	Presentatie van maximaal 20 minuten door opleiding waarin zij zich positioneert ten aanzien van gemaakte keuzes, stand van zaken en openstaande wensen & voornemens. Het panel kan toelichtende vragen stellen.	Panel	Drs. T. van den Akker (Vz. College van Bestuur) Drs. R. Verbruggen MBA (Lid College van Bestuur) Drs. M. Lemmen (Manager Initiële opleiding) Drs. F. Coenders (Teamleider fase 1) Drs. Y. Franzen (Teamleider fase 2) M. Janssen MSc (Adviseur Personeel & Kwaliteit)
11.00-13.30	Vorbereiding en materiaalbestudering	Panel	
13.30-14.30	Spreekuur (het panel splitst zich op bij het spreekuur, de rondleiding en het gesprek over medezeggenschap)		Voor het spreekuur heeft zich niemand gemeld
13.30-14.00	Rondleiding door het gebouw		Drs. T. van den Akker (Vz. College van Bestuur)
13.30-14.15	Medezeggenschap	Hogeschoolraad	Drs. M. Sanders (Voorzitter tot en met studiejaar 2013-2014) E. Zagwijn (Lid vanaf 2014)
14.15-15.30	Vorbereiding en materiaalbestudering (lokaal 233)	Panel	
15.30-16.15	Inhoud, gehele opleiding	Studenten propedeuse en hoofdfase	A. Rovers (namens P fase) J. Analbers (namens P fase) N. Ewalds (namens K1 fase) M. Jeuken (namens K1 fase) C. Leenen (namens K2 fase) K. van Otten (namens K2 fase)
16.30-17.15	Inhoud, gehele opleiding	Docenten: spreiding naar studiejaar, vakgebieden en speciale taken zoals SLB en lectoraat	Drs. M. Sanders ¹ (Docent Rekenen/Wiskunde) W. Heldens (Docent Muziek, kenniskring EBO) Y. Konincks (Docent Beeldende Vorming, coördinator deeltijd) K. Koolen (Docent Godsdienst-Levensbeschouwing) Drs. M. Wijnen (Docent Onderwijskunde, kenniskring EBO) N. Wessels ² (Docent Nederlands)
17.15-18.00	Vorbereiding en materiaalbestudering	Panel	

¹ Alle docenten begeleiden in studiejaar 2014-2015 een tutorgroep.

² Alleen N. Wessels begeleidt in studiejaar 2014-2015 geen studenten in de stage.

12 september
Lokaal 233

Tijdstip	Thema	Deelnemers	
08.30-09.45	Vorbereiding en materiaalbestudering	Panel	
09.45-10.15	Inhoud, programma & toetsing	Alumni	V. van Bakel (Challenge Program) I. Bankers (voltijd) L. de Vaan (voltijd) W. Verbeek (deeltijd)
10.30-11.15	Inhoud, toetsing & afstuderen	Examinatoren: spreiding naar toetsing en specifiek afstuderen	S. Diederens MSc (Docent onderwiskunde) Drs. M. van der Heijden (Docent Onderwiskunde) Drs. O. Sanders (docent Nederlands) Drs. M. Wouters-van Tilburg (Jaarcoördinator K3 fase)
11.30-12.15	Inhoud & aan inhoud gerelateerde processen: aansturing	Opleidingsmanagement	Drs. T. van den Akker (Vz. College van Bestuur) K. Koolen (Jaarcoördinator P fase) Drs. M. Lemmen (Manager Initiële opleiding) Drs. F. Coenders (Teamleider fase 1) Drs. Y. Franzen (Teamleider fase 2)
12.15-13.15	Overleg + lunch	Panel	
13.15-14.00	Inhoud & aan inhoud gerelateerde processen: borging	Opleidingscommissie, werkveldcommissie.	E. Zagwijn (Opleidingscommissie) H. Kurvers (studentlid opleidingscommissie) R. van Nunen (studentlid opleidingscommissie) Drs. H. Noot (Vz. Stichting Openbare Basisscholen Helmond (overkoepelend schoolbestuur)) Y. van Mierlo (directeur basisschool Fellenoord, Eindhoven) P. van den Bosch (directeur basisschool St. Odulfus, Helmond)
14.00- 14.45		Examencommissie, toetscommissie,	Drs. H. Douma (vz. Examencommissie) Drs. M. van Ooij (Commissie. Toelating) Drs. G. van Deuren (Examencie. Operationele zaken) Drs. M. Wouters (Toetscommissie)
14.45-16.30	Beoordelingsoverleg panel	Panel	
16.30-17.00	Laatste gesprek opleidingsmanagement en terugkoppeling bevindingen	Opleidingsmanagement, mogelijk aangevuld met enkele kerndocenten	Drs. T. van den Akker (Vz. College van Bestuur) Drs. R. Verbruggen MBA (Lid College van Bestuur) Drs. M. Lemmen (Manager Initiële opleiding) Drs. F. Coenders (Teamleider fase 1) Drs. Y. Franzen (Teamleider fase 2) M. Janssen MSc (Adviseur Personeel & Kwaliteit)

Bijlage 5: Bestudeerde documenten

Advies kennisbasis PABO
Afstudeerwerken deeltijd variant (I-PED10, I-RW12, I-MST14, I-MST 15, S-STA15 (eindstage))
Afstudeerwerken deeltijd variant Challenge Program (I-CPLEA8, I-CPONZ10, I-CPONZ11, I-CPEIND12, S-COMP12 (eindstage))
Afstudeerwerken voltijd variant (I-PED10, I-RW12, I-MST14, I-MST 15, S-STA15 (eindstage))
BA3 nacheck 2010 2011 notulen 07022011
Beschrijving onderwijseenheden
Brochure Challenge Program
Brochure onderzoek in de opleiding
Checklist door IOWO met Actielijst door docenten DID EXP BVO 19-03-2012
Checklist toetsen model 27-11-2008
Databank I-OND5 (Feedback Mark)
Evaluatierapport Challenge Program 3 Onderzoek
Evaluatierapport MST14 en MST15
Factsheet HBO-Monitor 2012
Factsheet indicatoren Initieel 2013-2014
Fraudeflyer
Gecheckt door toetscie Toetsopdracht C-CPONZ2 11 12 met beoordelingsformat
Gecheckt Regulier tentamen C-GES1 1112
Gecheckte toetsmatrijsregulier en toetsdoelen
Herbezinning Challenge Program
I-CPCOMP12_nacheck en feedback docenten op nacheck
Informatiebrochure Kempelcompetenties
Instellingsplan 2012-2017 Verschil maken
IOWO nacheck met reactie docenten
Jaarschema VT 2013-2014
Kritische reflectie "Verschil maken"
Literatuurlijst 2014-2015
Matrix Dublin descriptorren - Kempelcompetenties
Medewerkeronderzoek 2013 bestuurlijke hantering
Medewerkersonderzoek 2013 rapport
Memo actieplan deeltijdopleiding
Nacheck CP1 OND2 voorjaar 2011
Notitie Internationalisering
Notitie kwaliteitsborging op toetsing '13-'14
OER 2013-2014
Onderzoeksplanning 2013-2014
Opleidingskader
Overzicht kennisbases implementatie in curriculum
Professionaliseringsplan
Rapport afstudeerders 2012-2013

Resultaten Brede Intake 2013
Samen Opleiden Flyer Beginnende leraren
Samen Opleiden Flyer Educatief partnerschap
Samen Opleiden Flyer Omgaan met verschillen
Samen Opleiden Flyer Opbrengstgericht werken
Samen Opleiden Flyer Pedagogisch handelen
Samen opleiden projectplan Versterking samenwerking scholen en lerarenopleiding
Samenvattend overzicht docenten
Schematisch curriculumoverzicht met studiepuntenverdeling
Schets nieuw curriculum
Stagebrochure CP1
Stagebrochure CP2 en CP3
Stagebrochure K1 fase
Stagebrochure K2 fase
Stagebrochure K3 fase
Stagebrochure P fase
Studiebevorderende matregelen
Studiegids 2013-2014
Studiegids 2014-2015
Tabellen blokevaluaties 2013-2014-1
Tabellen blokevaluaties 2013-2014-2
Tendens blokevaluaties 2012-2013
Toelating stroomdiagram 2015-2016 HAVO
Toelating stroomdiagram 2015-2016 MBO
Toelating stroomdiagram 2015-2016 VWO
Toetscalendarium 13-14
Toetsingskader 2013-2014
Toetsrooster Deeltijd variant
Toetsrooster voltijd variant
Toetsrooster voltijd-Challenge Program
Uren-DBU programma 2013-2014
Verkorte deeltijd stroomdiagram
Voorlichtingsonderzoek 2013
Werkveldonderzoek 2013 rapport
Werkwijze externe Kwaliteitssteekproef

Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

Hieronder een overzicht van de studenten van wie het panel de afstudeerwerken heeft bestudeerd. Conform de regels van de NVAO zijn alleen de studentnummers opgenomen.

Voltime

1010269
1010014
1010261
1010151
2910192
1010303
1010088
1010187
1010316
1010115
1010306
1010095
1300232
2910197
2910240

Deeltijd

1010149
1010003
1010046

Challenge Program

1100007
1010276
1010313
1100167

Bijlage 7: Verklaring van volledigheid en correctheid

Netherlands Quality Agency

Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Betreffende de visitatie van de opleiding:

Opleiding tot leraar Basisonderwijs

Instelling: Hogeschool De Kempel

Visitatie datum: 11 en 12 september 2014

Ondergetekende: *T.H. van den Akker*

vertegenwoordigend het management van de genoemde opleiding,

in de functie van: *Voorzitter College van Bestuur*

verklaart hierbij dat alle informatie ten behoeve van de visitatie van de genoemde opleiding in volledigheid en correctheid ter beschikking wordt gesteld, *waaronder informatie over alternatieve afstudeerroutes die momenteel en/of gedurende de afgelopen 6 jaar (hebben) bestaan*, zodat het visitatiepanel tot een op juiste feiten gebaseerde oordeelsvorming kan komen.

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, consisting of a series of loops and a long horizontal stroke.

Datum: *21-09-2014*